

TAGAJÁNLÁSOK

1895-ben.

AZ I. A) OSZTÁLYBA:

Dr. **BACHER VILMOS** tanár urat *levelező* tagnak ajánlja **Bánóczy József** l. tag. Dr. Bacher Vilmos tanárt Budapesten ismételve bátorkodom *levelező* tagúl ajánlani. A mit tavali hozhattam fel mellette: 25 év óta ritka szorgalommal és eredménynyel folyó munkásságát, mely neki a keleti tudományokkal foglalkozó tudósok közt Európaszerte megérdemelt nagy hírnevet szerzett — az idén csak ismételhetem azzal, hogy a lefolyt évben sem szünetelt az ő ernyedetlen munkakedve, a miről német, angol és francia szaklapokban megjelent tanulmányain kívül két nevezetes szerző műveinek általa eszközölt kiadásai tanúskodnak. Némely ez évi dolgozatai magyarul is megjelentek a Magyar-Zsidó Szemlében, a hol cikkei állandóan a legbecsesebbek közé tartoznak, a mit a keleti tudomány hazánkban produkál. Kuún Géza gróf úr, e téren kiváló szakemberünk, tavali ajánlása kapcsán másfél nyomtatott oldalon sorolja fel Bacher tanár irodalmi munkásságát 1869—1893-ig; elmondja, mely előkelő szaklapokba írt; minő munkákat adott ki tőle a bécsi tudományos Akadémia; miféle önálló kötetek jelentek meg tőle; többek közt magyar nyelven: 1. A babylóniai amórák agadája, Budapest, 1878. 2. Ábrahám Ibn Ezra mint grammatikus. 1881. 3. Abulvalid élete és munkái. 1885. 4. Abulvalid szentírás-magyarázatából. 1889. 5. A középkori zsidó vallásbölcészek szentírásmagyarázata Maimóni előtt. 1892. VI. századunk első feléből. Szófer Mózes levelezői. 1893. Befejezésül Kuún gróf t. tag úr ezeket írja: «Bacher irodalmi munkássága szakadatlan; év nem telik el, melyben a tudományos irodalmat tanulmányai újabb eredményeivel ne gyarapítaná. Ezek után bizvást ajánlhatom dr. Bacher Vilmost a tek. Akadémia figyelmébe s ajánlom a legmelegebben». Szerénytelenség volna tőlem, ha ily kiválóan tekintélyes helyről eredő dicséretet a magam elismerésével megtoldani akarnám. De bátorkodom azt is ismételni abban a biztos meggyőződésben, hogy dr. Bacher nagy tudásával és tehetségével Akadémiánk tudományos érdekeit sikerrel és buzgósággal fogja szolgálni.

BALASSA JÓZSEF-et *levelező* tagnak ajánlja **Halász Ignác** 1. tag. Balassa József az ifjabb nyelvész-nemzedéknek egyik legtehetségesebb és legszorgalmasabb tagja. Midőn ismételten a legmelegebben ajánlom az I. osztályban megüresedett *levelező* tagsági helyek egyikére, első sorban azt a munkáját említem föl, melyet Akadémiánk legközelebb a Lukács Krisztina-díjjal jutalmazott, t. i. Magyar hangtanát, mely a Simonyi Zsigmonddal együtt írt «Magyar Hang- és Alaktan»-nak egyik része. A M. Tud. Akadémia adta ki két főművét is «A Phonetika Elemei», s «A Magyar Nyelvjárások Osztályozása és Jellemzése» címűt. Az előbbiben világosan és alapos készütséggel tárgyalja a hangok képzését, változásait, kapcsolatait és mindenütt magyarázza a magyar hangrendszert. Az utóbbiban neki először sikerül a magyar nyelvjárások közti összefüggést biztos hangtani törvények alapján kimutatni és ezek alapján osztályozni. Egyéb munkái is nagyban hozzájárultak egyes vitás kérdések tisztázásához és számos homályos nyelvi tünemény földérítéséhez. Értekezései gazdag sorozatából, melyeknek főbbjeit régebbi ajánlásom alkalmával részletesen felsoroltam, most csak azokat a fontosabbakat említem föl, melyek az 1894. év folyamán jelentek meg és melyeknek mindegyike tehetőségének, alapos tudásának, komoly törekvésének újabb fényes bizonyítéka. E legutóbb megjelent nagyobb értekezések: A szlavóniai magyarok és nyelvük (az ethnographiai rész a Budapesti Szemlében, a nyelvjárás leírása pedig a Magyar Nyelvörben.) — A magyar magánhangzók története: I. Hosszú magánhangzók. II. Rövid magánhangzók (Nyelvtud. Közl. XXIV. köt. 3. és 4. füzet.) — E nagy fontosságú sikeres munkásságával méltán megérdemli, hogy a M. T. Akadémia tagjai sorába válaszsza. **UGYANÓT** ajánlja **Szinnyei József** I. t. Balassa József a fiatalabb nyelvész-nemzedéknek egyik alaposan képzett és nagyszorgalmú tagja, a ki főképp a hangtan és a nyelvjárás-tanulmányok terén fejtett ki sikeres munkásságot. Különösen két munkája: «A phonetika elemei» és «A magyar nyelvjárások osztályozása és jellemzése» érdemel kiemelést; az előbbi mint az általános hangtan eredményeinek a magyar nyelvre alkalmazott szabatos és világos összefoglalása, az utóbbi pedig mint nagy gonddal készült alapvető munka. Ezekon kívül kisebb értekezéseket is írt, a melyek legnagyobb részt a magyar hangtan terén mozognak, s a melyek közül kettő akadémiai dicséretben részesült. Simonyinak pályakoszorúzott «Tüzetes Magyar Nyelvtanának» ő írta a hangtani részét, a mely már sajtó alatt van. Ezen munkássága alapján ajánlom Balassa Józsefet az üresedésben levő *levelező* tagsági helyek egyikére, mint oly érdemes fiatal munkását a magyar nyelvtudománynak, a ki a M. Tud. Akadémia munkálkodásában is bizonyára tevékenyen és sikeresen fog részt venni. **UGYANÓT** ajánlja **Simonyi Zsigmond** r. tag. Balassa az egyetlen, a ki nálunk rendszeresen és buzgón foglalkozik a fonetika és hangtörténet kérdéseivel. Már tavai is melegen volt ajánlva, s méltán:

mert nem csak számos értekezésével (melyek közül nem egy nyert akadémiai dicséretet), hanem az Akadémia kiadásában megjelent két kötetével is, «A Phonetika elemei»-vel s «A m. nyelvjáráások osztályozása»-val, hasznos szolgálatakat tett a tudománynak. — Taval óta akadémiai díjat nyert «A magyar hangtan» czímű pályamunkájával, mely jelenleg sajtó alatt van az Akadémia kiadásában. S tavall tette közzé a szlavóniai népről és nyelvről szóló becses tanulmányait a «Budapesti Szemlében» s a «Magyar Nyelvőrben.» — Balassa teljes erejével s tehetségével a nemzeti tudomány szolgálatában áll, s Akadémiánk igen jeles munkaerőt nyerne benne.

Dr. **HEGEDÜS ISTVÁN** egyetemi r. tanárt, *levelező* tagnak ajánlja **Ponori Thewrewk Emil** r. t. Dr. Hegedüs Istvánt, kinek terjedelmes írói működését tavall volt szerencsém a M. T. Akadémiának bemutatni, s kinek megválasztása tavall csak egyetlen egy szavazaton múlt, ezennel újra bátorodom *levelező* tagnak ajánlani. Hogy azóta is mily nagy tevékenységet fejtett ki, bizonyítják újabb tanulmányai; a M. T. Akadémiában, a Budapesti Philológiai Társaságban, a Kisfaludytársaságban s a Mária-Dorottya-Egyetben való felolvasásai, szak-közlönyünkben megjelent bírálati és olaszországi útjában készült költeményei. Különösen kiemelem a következő dolgozatait: Seneca mint drámaíró, az Egyetemes Philol. Közöny XVIII. kötetében. Lucretius Carus, az Athenaeum 1894. évfolyamában. Janus Pannonius, a Budapesti Szemle LXXX. kötetében. Végre megemlítem még Aristophanes Madarairól szóló tanulmányát, mely a M. T. Akadémia I. osztályának áprilisi ülésen került felolvasásra. Nagyon méltányos abbéli óhajtásunk, hogy felolvasóink sorában dr. Hegedüs Istvánt többé ne mint vendéget, hanem mint tagtársunkat üdvözölhessük.

Dr. **PETZ GEDEON** tanár urat ajánlja **Heinrich Gusztáv** r. tag. Az I. osztály nyelvészeti osztályába *levelező* tagul ajánlom dr. Petz Gedeon budapesti főgymnasiumi rendes és egyetemi magántanárt, a ki ez idő szerint a germán philológia nyelvészeti ágának legjelesebb képviselője hazánkban. Dr. Petz eddigelig nem nagy mennyiségű, de igen értékes irodalmi munkásságot fejtett ki. A magyar hún-mondáról írt alapvető dolgozatával egyetemi díjat nyert, a Grimm törvényét tárgyaló terjedelmes tanulmányát a M. T. Akadémia a Sámuel-díjjal tüntette ki; az indogermán hangtan mai állását jellemző és bíráló dolgozata kiváló helyet foglal el nyelvészeti irodalmunkban. Nehány év óta a M. T. Akadémia nyelvtudományi bizottságának külső tagja és az Egyetemes Philológiai Közöny modern-philológiai részének szerkesztője. Úgy ebbe, mint más folyóiratokba számos kisebb cikket és könyvbírálatot írt. Jelesen képzett, a tudomány módszerét helyes ítélettel kezelő, törekvő és folyton haladó szakférfiú, kiben a M. T. Akadémia szép reményekre jogosító komoly munkást nyer.

Dr. **POZDER KÁROLY**-t, ki a persa, latin és görög philologia, meg az összehasonlító vallástudomány terén számos éven át sikerrel működik, az I. osztály *levelező* tagjának ajánlja **Vámbéry Ármin** tiszt. tag. A keleti nyelvészet terén «Újpersa nyelvjárások» és «Idegen szók a görögben és latinban» című értekezéseit a Magyar Akadémia adta ki, más egyéb dolgozatai, ú. m.: «A cigányok a Sahnamehban», a «Sakk a Sahnamehban», «A Kyros monda», «Müller Miksa bölcséleti művei» stb. tudományos folyóiratainkban láttak napvilágot. A miben pedig dr. Pozder Károly kiválóan kitűnik, ez a Sahnameh értelmezése és semmikép sem nagyítok, ha azt mondom, hogy Firduszinak nagy époszát kevés tudós érti oly alaposan, mint ő.

THURY JÓZSEF urat *levelező* tagnak ajánlja **Vámbéry Ármin** t. t. a török-tatár nyelvek jeles ismerője, a magyar-török történeti korszak alapos kutatója és a magyar irodalmi emlékek szorgalmas és szakavatott értelmezője. Thury Józsefnek eddigi munkái közt kiemelendő: 1. A kasztamuni-i török nyelvjárás. Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. XII. köt. VII. sz. 1885. 2. Török-magyar összehasonlító szótár, kéziratban de boldogult Budenz és Hunfalvy r. tagoktól kiadásra ajánlva. 3. A Zrinyiasz. Budapest, 1894. 4. Török történetírók. A Magyar Tud. Akadémia történelmi bizottságának megbízásából fordította és jegyzetekkel kísérte. Thury József I. kötet. Budapest, 1893. 5. Számos a török fajnak néprajzi és néptani viszonyaira vonatkozó apróbb dolgozatok.

ZOLNAI GYULA budapesti gymnásiumi tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Simonyi Zsigmond** r. tag. Zolnai legszorgalmasabb s legképzettebb nyelvészeink közé tartozik s különösen nyelvtörténeti s nyelvjárási tanulmányokban jeleskedik. Sok értekezése közül csak a két legkitűnőbbet említem: a «Mondattani búvárlatok», melyeket önálló megfigyelések s új szempontok tesznek becsesté, és a Mátyusföld nyelvjárását, mely rendszeressége s az anyag gazdagsága által válik ki, úgy, hogy különnyomatban egész kötetre terjed. Akadémiánk kiadásában jelent meg a télen «Magyar Nyelvemlékeink» cz. díszes könyve, mely nagy gonddal s tájékozottsággal készült. Mindezek alapján bizton várhatjuk, hogy Zolnai nyelvünk tudományának s így Akadémiánknak még sok hasznos szolgálatot tehet. **UGYANÓT** *levelező* tagnak ajánlja **Szinnyei József** l. t. Zolnai Gyula igen tehetséges, alapos tanultságú és nagy szorgalommal munkálkodó fiatal tagja az újabb nyelvész-nemzedéknek. Kissebb értekezésein kívül, a melyek közül több akadémiai dicséretet és egy jutalmat is nyert, a következő nagyobb dolgozatokat tette közzé: 1. Szómagyarázatok (1890), a melyek szerencsés kombináló tehetségre vallanak; 2. Mátyusföld nyelvjárása (1891), pontos megfigyelésen alapuló s a legaprólékosabb gondal készült nyelvjárástanulmány, a mely két ízben részesült az Akadémia

dicséretében; 3. Mondattani buvárlatok (1893), a melyben igen talpraesetten fejtegeti egész sorát a mondattani kapcsolatok elhomályosodásából eredt változásoknak; kimutatja, hogy a szó fejlődése a mondatból indul ki, s a mondattani elv mily fontos a nyelvi tünemények magyarázásában; legnagyobb és legértékesebb munkája 4. Nyelvmemlékeink a könyvnyomtatás koráig (1894), a melynek terjedelmes bevezetésében igen alaposan és világosan értekezik a nyelvmemlékek fontosságáról a nyelvbuvárlatra nézve, azután nyelvmemlékeink olvasását tárgyalja és rendre ismerteti régi nyelvmemlékeinket; a munka főrésze: szemelvények régi nyelvmemlékeinkből, a melyeket nagy gonddal készült számos jegyzettel kísér. Zolnai Gyulát ezen dolgozatai alapján melegen ajánlom az üresedésben levő levelező tagsági helyek egyikére.

AZ I. B) ALOSZTÁLYBA :

Dr. **NÉGYESY LÁSZLÓ** urat ajánlja **Beöthy Zsolt** r. t. Az Akadémia első osztályába — a széptudományi alosztályban megüresedett *levelező* tagsági helyre — mély tisztelettel ajánlom dr. Négyesy Lászlót, az irodalmi segédtudományok egyetemi magántanárát s a budapesti tanárképző intézet gyakorló iskolájában a magyar nyelv és irodalom rendes tanárát. Négyesy egy évtized óta mívelni nagy buzgalommal, példás szerénységgel és tisztességgel s kiváló sikerrel a magyar irodalmi elméletet, történetet és nyelvtudományt. Magyar vers-tani és verstörténeti önálló munkái: (Magyar verstan, 1886. A magyar vers, 1887. A magyar verselmélet kritikai története, 1888: és A mértékes magyar verselés története, 1892., melyet a Kisfaludy-társaság a Lukács Krisztina-jutalommal tüntetett ki) irodalmunk ez ágában a legkomolyabbak és legnyomósabbak közé tartoznak. A magyar verselméletnek, valamint a klassikai és nyugot-európai versformáknak a mi irodalmunkban fejlett történetét további tudományos vizsgálatok számbavehető és veendő alapjául ő írta meg először. A ritmus mibenléte, de főként a magyar vers természete körül kitűnő készültséggel és eredeti észjárással buvárkodott s eredményei is részben olyanok, — csak általános ritmikai alapvetésére s az ütemfeleződés törvényére utalok, — melyek nézeteinket tisztázták, belátásunkat megvilágították. Verselméleti munkássága jeles eszthetikai, irodalomtörténeti és nyelvtudományi készültségen alapul. Mindegyik téren a becses tanulmányoknak, kisebb dolgozatoknak, adalékoknak, cikkeknek egész seregét adta. Kiadásai (Ráday Pál, Amade László és Faludi Ferencz versei) ép oly lelkiismeretes gondról, mint avatott készülétről tanuskodnak s a legmegbízhatóbbak közé tartoznak újabb irodalomtörténeti kiadványaink sorában. Baróti Szabóról, Berzsenyiről, a XVII. század polemikusairól, a XVIII. század szépirodalmáról, deákos költőinkről, részint a Philologiai Közlönybe, részint a Képes Irodalomtörténetbe írt kisebb tanulmányai

és adalékai ép úgy megerősíthetnek elismerésünkben, mint a Pallas-Lexikona számára készült több száz magyar irodalmi, poetikai és retorikai czikke. A Magyar Nyelvőrnek 1886 óta egyik legérdemesebb és legszorgalmasabb dolgozó társa. Itt megjelent dolgozatainak egyikét, a szegedi nyelvjárásról, Akadémiánk 1887-ben a Sámuel-díjjal jutalmazta. Midőn ez indokolással Négyesy levelező tagnak ajánlani hátor vagyok, teszem ezt abban a meggyőződésben, hogy legérdemesebb fiatal tudósaink egyikét, s a magyar irodalmi elmélet egyik legfontosabb ágának ez idő szerint legkiválóbb művelőjét ajánlom.

RÁTH GYÖRGY m. kir. kuriai nyug. tanácselnököt *levelező* tagnak ajánlja **Szilády Áron** r. tag. Ráth Györgynek magyar irodalomtörténeti és könyvészeti dolgozatai, melyek az Irodalomtörténeti Közleményekben s a Magyar Könyvszemlében jelentek meg, mindig a kevésbé ismeretes vagy egészen ismeretlen tárgyakat ölelik fel. Az igazi búvárszellem fáradhatatlanságával s lelkiismeretességével, és a valódi szakember tájékozottságával s éles ítéletével derít világot az irodalomtörténet és könyvészet homályban lappangó részleteire. Ily irányú tudományos irodalmi működésének sikerét kiválóan biztosítja műtörténeti alapos jártassága. Kincset érő gyűjteményei s azok közt könyvtára, nagy áldozattal folytatott rendszeres gyűjtés eredménye. A régi magyar irodalom s általában a legtrikább hungaricumok oly mennyisége áll saját rendelkezésére, a milyennel közönyvtáraink közül sem mindenik dicsekedhetik. A szellemi és tárgyi kellékek e szerencsés egyesülése már eddig is sok hasznos szolgálatot tett irodalomtörténet-írástunknak; a teljes munkaerő, kedv és áldozatkészség jövőre is hasonló remélhetésére jogosít; ezeknél fogva az egyetlen üresedésben levő tagsági helyre Ráth Györgyöt legmelegebben ajánlom. **UGYANŐT** ajánlja **Zichy Antal** tt. Irodalmi munkásságát már az ötvenes évek elején kezdte. Ráthkai álnév alatt 1850-ben kiadta tájékoztató jegyzetekkel ellátva Kossuthnak régibb országgyűlési s képviselőházi beszédeit «Kossuth Parlamentáris élete» címmel; de csak az I. rész jelent meg, censurái akadályok miatt a II. nem láthatott világot. Egy másik «Hangok a multból» című Lipcsében Keilnál 1851-ben szintén álnév alatt megjelent gyűjteményes munkája a forradalmi költészet kiválóbb termékeit foglalja magában. Dolgozott az akkori lapokban s folyóiratokban, a többi között leírta egy honvéd fogságát Kničanin táborában. A politikai viszonyok e szépen indult írói működést más irányba terelték. A jogi pályára lépven, ennek irodalmában is állandó nyomokat hagyott maga után. Különböző törvénykezési munkái sorából kiemeljük két kötetes nagy művét, magyar-német Jogi Műszótárát (1853—54), mely akkor hűzgapótló volt. Hasonlókép megjelenésekor (1861) aktuális beccsel bírt az «Országbirói Értekezlet» című nagy gonddal és alapossággal összeállított munkája. Ez kiegészítve a következő években közzétett pótlásokkal. (Függeléke az

ideiglenes törvénykezési szabályoknak 1863—66) ma már igen becses történeti forrásmunka. Míg a felső bíróságokat szolgálta az igazságügyi kormány folyton igénybe vette közreműködését a törvény előkészítő munkálatokban. Javasatait közölték a szaklapok. A közvetlen szóbeli eljárás jogorvoslatáról írt értekezése megtalálható a Magyar Jogászgyűlés 1874-iki évkönyvében. Hivatalos pályája mellett kiváló előszeretettel foglalkozott a képzőművészettel és irodalomtörténeti forrásokkal. Átvette 1870-ben az elhanyagolt állapotban volt Országos Képzőművészeti Társulat vezetését, midőn pedig az elnökségtől tíz év után visszalépett, a társulatnak az ő fáradhatatlan buzgósága folytán lett nagyszerű palotája, jövedelmező bérháza, kiállításain világhírű képek jelentek meg, vagyona meg volt tiszerezve, s a közönség megszokta az érdeklődést a képzőművészetek közvetítésével az esztetikai érzék általános kifejlődése iránt. Az emlékirat, melyet a kiállítási palotának, a «Műcsarnok»-nak 1874-ik évben történt megnyitása alkalmából kiadott, habár szerény hangon, a fejlődés és átalakulás történetét híven festi. Neve emléket még megőrzi egy művészeti pályadíjra tett nagylelkű alapítványa, mely első volt a maga nemében s az ifjú festő nemzedék tehetségének fejlesztésére, szorgalmának jutalmazására ma is lényegesen befoly. De a mi Akadémiánk czéljaival közvetlen kapcsolatban állanak kiváló érdemei, melyeket az 1882-iki könyvkiállítás kezdeményezésével és rendezésével szerzett. Egyaránt hatott ki az a történelem, művelődés- és irodalomtörténet fejlesztésére. A kiállítás fényes eredményeit maradandóvá tette, mintegy fixirozta az általa szerkesztett és két kiadást ért «Könyvkiállítási Kalauz». Tudva van, hogy maga is rendkívüli előszeretettel foglalkozik a régi magyar könyvészzel s nemcsak a maga nemében páratlan könyvtárt gyűjtött össze, hanem mint útmutató és tanácsadó a legnagyobb készséggel hocsátja gyűjteményét a tudomány szolgálatába. Így ismeretlen magyar ős nyomtatványok hosszú sorozatával volt képes Szabó Károly «Régi Magyar Könyvtár»-ának I. kötetét kiegészíteni; a II. kötet anyagának túlnyomó részét pedig a könyvkiállítás alkalmából nagy erőmefeszítéssel maga gyűjtötte össze s mintegy 2000 kész czedulát adhatott át Szabó Károlynak. E téren szerzett széleskörű és valóban igen gazdag ismereteiről tanúskodnak újabbkori munkái is, melyek mindenkor egyes fontos és homályos kérdést megoldván, nem egyszer egész korok és szakok irodalmi viszonyaira vetnek egészen új világot. Mellőzve egyes folyóiratokban (Magyar Könyvszemle, Századok, Irodalomtörténeti Közl.) közölt egyéb kisebb czikkeit, ide vágó jelentékenyebb munkáinak sora a következő: 1. Arragoniai János 1890. Athenaeum. 2. Nyomatott szertartási könyvek a Római Rituale behozataláig. 1891. Hornyánszky. 3. Pilcz Gáspár és ellenfelei. 1893. Hornyánszky. 4. Gradeczi Horváth Gergely és Lám (Ambrosius) Sebestyén hitvitája. 1894. Athenaeum. 5. A pannonhalmi Sz. Benedekrend nyomtatott imakönyvei a Breviárium monasticum behozatala előtt. Pallas 1894. 6. Egy magyar

r. k. Rituale és 7. Két kassai plébános a XVI. században. 1895. Athenaeum. Ő tagja 1873 óta az Akadémia archaeologiai, két cykluson át pedig irodalomtörténeti Bizottságának s azok működésében folyton tevékeny részt vett s így a legszorosabb összeköttetésben állott különösen az I. oszt. B) alosztályával, s annak egyes, e szakma iránt érdeklődő tagjaival. De Akadémiánk feladatai iránti áldozatkész érdeklődésének az által is fényes jelét adta, hogy Lugossy könyvtárából beszerzett kilencz ritka és nyomtatványt könyvtárunknak ajándékozott. Miként Pulszky Ferencz már 1882-ben írta róla, (Vasárnapi Ujs. márcz. 19. sz.) «nagy uraink tanulhatnak tőle, miként lehet szerény eszközökkel, nagy buzgósággal, tapintatos szakismerettel s lángoló hazafisággal nagy eredményeket zaj nélkül előidézni, nem gondolván azzal, vajjon az érdem elismertetik-e vagy nem?» Most nyílik egy alkalom elismerésünknek, bár kissé el is késett jelét adni, s részemről szinte egy régi tartozás lerovását látván benne, azon biztos feltevésben vagyok bátor tiszteletteljes ajánlásomat megtenni, hogy Ráth György eddigi dicséretes szakavatott munkásságát folytatva, megválasztatása esetében Akadémiánknak úgy díszére, mint hasznára fog válni.

Dr. **STEIN M. AURÉL** hazánkfiát, a lahore-i Pundzsáb-egyetem keleti kollégiumának igazgatóját, a Kalhana Kasmiri történetének kiadóját, a Kasmiri rádsa szanszkrit könyvtára katalógusának szerzőjét, ki e munkáival, úgy mint egyéb, különösen az indoskytha éremtanra és történetre vonatkozó dolgozataival korunk szanszkritistái között előkelő helyet vivott ki magának. Az Akadémia I. osztályának *kültagjául* ajánlják: **Vámbéry Ármin**, tiszt. és ig. tag. **Goldziher Ignác** r. tag.

A II. OSZTÁLYBA:

KOVÁCS FERENCZ urat, *tiszteleti* tagnak ajánlja **Szilágyi Sándor** r. tag. Kovács Ferencz «Az 1843—44-ik évi magyar országgyűlési alsó tábla kerületi üléseinek naplója. I—VI. köt. Budapest, 1894» című nagybecsű munka szerzője, ki míg egyfelől mint a munkának egyúttal kiadója, történetírásunak ritka áldozatkészségével is nem mindennapi szolgálatot tett, másfelől nagy alapítványával az Akadémiának még külön is jöltevői sorába emelkedett. Midőn tehát ezen tiszteleti tagnak ajánlom, Akadémiánknak alkalma nyílik nemcsak a magyar történetírás egyik kiváló művelőjét és pártfogóját megtisztelni megválasztásával, hanem ezenfelül még a hála adóját is leróni.

A II. A) ALOSZTÁLYBA:

Dr. **BOKOR JÓZSEF** egyetemi magán-tanárt *levelező* tagúl ajánlja **Pauer Imre** rendes tag. Hivatkozással a múlt évi «Tagajánlások»-ra, szerencsém van dr. Bokor József budapesti egyetemi magán-tanárt, philosophiai és paedagogiai frót levelező tagúl ajánlani.

CSIKY KÁLMÁN egyetemi tanárt *levelező* tagul ajánlja Tóth Lőrincz r. tag. A Magy. Tudományos Akadémia II. osztályában üresedésben lévő hat levelező tagi székek egyikére legjobb meggyőződéssel ajánlom Csiky Kálmán műegyetemi tanár urat, nagyérdemű elterjedt jogtudományi és művelődéstörténeti önálló munkái s értekezése alapján. Említett irodalmi nagybecsű működésének kimutatása a következő: Jogtudományi önálló nagyobb munkái: 1. *Werbőczy Hármas Könyvét* fordította, jegyzetekkel ellátta s a magyar szöveggel párhuzamosan közölte az eredeti szöveget az 1517-iki kiadásból; bevezetésül megírta a Hármaskönyv történetét, ismertetve a különböző kiadásokat s fordításokat oly teljességben, a mint ez még ekkorig összeállítva s megírva nem volt (1894). 2. *A magyar állam közigazgatási joga*, becses kézikönyv joghallgatók és szigorlók számára (két kötet, 1888—89.) E művét, mely e téren a lehető legjobb, a szakirodalmi lapok kedvező bírálatokkal ismertették. A második kiadás az újabb törvények s rendeletek alapján szükséges átdolgozás alatt van. 3. A magyar alkotmánytan és jogi ismeretek kézikönyve, polgári és elemi tanítóképezdek s tanítók számára; a vallás- és közoktatási miniszter által jutalmazott mű, jelenleg 4-ik kiadásban forog közkezen (190 lap). 4. A hazai alkotmány és jogismeret alapvonalai, polgári és felső népiskolák számára; ez is a vallás- és közoktatási miniszter által jutalmazott becses és közhasználatban levő mű (117 lap); már öt kiadást ért. 5. Magyar alkotmánytan, népiskolák számára, 1894-ben jelent meg már az 5-ik kiadás. Az Akadémia könyvkiadó vállalatában jelentek meg szabatos fordításban: 1. Cicero és barátai Boissier Gastontól. 2. A római birodalom képe Thierry Amadétól. Amaz 1876, ez 1881-ben. Revisiója alatt és nyomán jelentek pedig meg: 1. Oroszország története két kötetben Rambaud Alfrédétől s 2. A politikai tudomány története Paul Janet-től (1876.) Fordította Chateaubriand Ataláját is, melyet Gyulai Pál «Olcsó Könyvtár»-ában már kétszer adott ki. Művelődéstörténeti s politikai értekezései és cikkei száma igen nagy. Ezek közt nagy feltűnést keltettek s nagy érdeklődéssel fogadtattak különösen: A hit és babona multjából; megjelent a Protestáns Szemle 1891-iki III. évfolyamában. A régi socialismusról (Saint Simon és Fourier iskolái) ugyanott 1893. A troubadourok kora és költészete. Székfoglaló értekezés a Kemény Zsigmond-társaságban, 1880. Nemzetünk jövője, a Székely-egyesület 1881-iki évkönyvében. Cikksorozat a «fővárosi ker. előjáróságok ügyszervezésére vonatkozó javaslatról» a «M. Közigazgatás» cz. szaklap 1888-iki folyamában. «A magyar nő jogai» megjelent a «Nemzeti Nénevelés» folyóirat 1894-iki folyamában s önálló füzetben is. Az itt említettekén kívül igen nagyszámú könyvismertetés és bírálat, politikai s tanügyi cikk, életrajz, tárczacikk s apróbb értekezés dícséri a szerző fáradhatatlan szorgalmát, ügyszeretetét és sokoldalú, magasfokú műveltségét a legolvasottabb s előkelőbb folyóiratok és lapokban. Országgyűlési kitűnő beszédei a képviselőház

naplóiban jelentek meg s egyenként irodalmi műveknek tekinthetők. Mindezen, itt rajzolt nagyérdemű, közhasznú s közeletünk és kulturánk terén nagy súlylyal bíró irodalmi munkásság annyira megérdemli a M. Akadémia figyelmét s a tisztelt munkásnak megválasztatás által kitüntetését, hogy azt kérni és reményleni, alapos indokoknál fogva, bátorodom.

EDVI ILLÉS KÁROLY urat *levelező* tagnak ajánlja Tóth Lőrincz r. tag. Mély tisztelettel s azzal a meggyőződéssel van szerencsém Edvi Illés Károly urat, a M. Akadémia II. osztályában megürült hat levelező tagi hely egyikére ajánlani, hogy a jogtudomány, különösen a büntető jog terén bizonyított, közméltánlyattal elismert, nagyterjedelmű s nagyértékű munkássága által az Akadémiának, mely a társadalmi tudományok során a jogtudományt is kebelébe fogadta, valódi diszére fog válni. Edvi Illés Károly államüggyész volt, de e hivatalától látóerejének elgyöngülése miatt kénytelen volt megválni, s azóta mint előkelő s elsőrangú ügyvéd, különösen büntető jogász tette nevét ismertté s tiszteltté a m. jogászközönség előtt. Meggyöngült látóerejét pótolja mélyreható ítélőtehetséggel párosult csodaszzerű emlékező tehetsége, mely őt képessé teszi több kötetre menő nagy könyveket, melyeknek az új büntetőtörvény magyarázatában oroszlanrész jutott, s a legrészletesebb bonczolásokra terjedő értekezéseket lediktálni; az előtte felolvasott műveket alaposan felfogni, a hallott eszméket erős agyveleijében szervezni, s a jogászgyűléseknek a tudományt nagy mértékben előmozdító eszmecseréin, vitatkozásain, s intézkedésein elsőrangú szerepet vinni. Munkássága kimeríthetetlen, minden új eszmét s doctrinát, mely a tudomány széles mezején felmerül, alaposan, higgadtan s az érvek és ellenérvek komoly megfontolásával vizsgál, bírál, és e soha nem fáradó munkában a lehető legszabatosabb tiszta magyar nyelvet használja, melynek teljes hatalmával rendelkezik. Eddig megjelent jogtud. munkái nagy tömegét ezennel felmutatom, s ismételve kérem a t. Akadémiát a jogtudomány érdekében, hogy benső meggyőződésből eredt ajánlatomat kegyes figyelembe venni méltóztassék. Büntetőjogi műveinek jegyzéke:

1. A büntettekről, vétségekről és kihágásokról szóló magyar büntetőtörvénykönyvek magyarázata. Három kötetben megjelent 1881-től 1889-ig Budapesten, Pécsen és Aradon.
2. A kihágásokról szóló magyar büntetőtörvények magyarázata. Egy kötet, nagy nyolczadrét alakban 560 oldal. Megjelent Budapesten, 1892-ben.
3. A büntetőtörvénykönyv magyarázata. Az első pont alatt említett mű II. kiadása három kötetben, nagy nyolczadrét alak, 104 íven. Megjelent Budapesten, 1894.
4. Az okirathamisítás büntethetőségének határai. Monografia. 80 oldalon. Megjelent Budapesten, 1886-ban.
5. A bűnhalmazat, különös tekintettel a csalás és okirathamisítás eseteire. Monografia. 124 oldalon. Megjelent Budapesten 1887-ben.
6. Az önbíráskodás. Külön lenyomat a Jogtudományi Közöny 1890. évi 51. számából.
7. A köz-

okirathamisítás, tekintettel az iskolai bizonyítványok hamisítására. Külön lenyomat a Büntetőjog Tára 1893-ban megjelent XXV. kötetéből. 8. A szabadságbüntetés reformja, tekintettel a feltételes elítélésre. A magyar jogászegyesület által 1890-ben kiadott 53. füzet. 9. A kétes elmeállapotok orvosi és birói megítélése. A m. jogászegyesület által 1893-ban kiadott 91. füzet. 10. Értekezések, — és pedig: a) 1876—1883-ig a «Magyar Igazságügy» című folyóiratban; b) 1881-től 1893-ig a «Büntetőjog Tára»; c) 1883—1892-ig a «Jogtudományi Közlöny», d) 1885—1893-ig a «Jog», e) 1887—1894-ig az «Ügyvédek Lapja», f) 1890—1892-ig a «Jogi Szemle» című szaklapokban.

Dr. **GAAL JENŐ** urat levelező tagnak ajánlja **Földes Béla** l. t. Az 1895-iki választások alkalmából a II. osztály A) osztályába szerencsém van Gaal Jenő dr-t levelező tagnak ajánlani. Gaal Jenő, jog- és államtudományi doktor, a műegyetemen a nemzetgazdaságtan nyilvános tanára, miniszteri tanácsos, a nemzetgazdaságtant művelő hazai írók között oly helyet foglal el, mely őt az akadémiai tagság díszére méltán érdemesíti. Irodalmi tevékenységének tárgyait nagyobbára hazánk gazdaságpolitikája köréből választotta, és azokat mindig teljes elméleti készséggel dolgozta fel. Alaposság, gyakorlati érzék, kiváló megfigyelő képesség, gondolkodásban szabadság és világos irány képezik irodalmi dolgozatainak jellemző vonásait. A hol gazdasági bajokat tárgyal, helyesen állapítja meg a diagnoszt és prognoszt. E jeles tulajdonságok tették őt a képviselőháznak, melynek 1878—1893-ig tagja volt, egyik közgazdasági tekintélyévé. Nevezetesebb irodalmi termékei a következők: 1. Az aradi keresk. és iparkamara kerületének közgazdasági leírása. Arad, 1876. 2. A szövetkezetekről. Budapest, 1880. 3. A mezőgazdasági válság kérdése. Bpest, 1885. E dolgozat a hazai agrárirodalom egyik legbecsesebb termékét képezi, mely francia és német nyelven is megjelent. 4. A román kereskedelmi szerződésről. Arad, 1885. 5. Az alföldi munkásmozgalom. Mintaszerű tanulmány sok új becses adattal és helyes, a következmények által igazolt felfogással. Budapest, 1891. 6. Békésmegye. (A M. Tud. Akadémia nemzetg. és statistikai Bizottsága által kiadott «megyei monografiák»-ban). Bpest, 1892. 7. Csanádmegye. (U. ott). Bpest, 1892. Ezekon kívül 16 éven át szerkesztette az aradi keresk. és iparkamara évi jelentéseit, melyek úgy szerkezetöknél, mint tartalmuknál és különösen az általános részben tanusított önálló és széles körre kiterjedő felfogásnál fogva irodalmi értékkel bírnak. Ezek alapján bátran mondhatom, hogy Gaal Jenő megválasztásával az Akadémia úgy a múltban szerzett irodalmi érdemeket jutalmazna, mint a jövőre nézve oly jeles és buzgó tagot nyerne, ki szakmájának művelésével a hazai tudománynak, tehát az Akadémiának is, kiváló szolgálásokat fog tenni. **UGYANŐT** ajánlja **Matlekovics Sándor** levelező tag. Gaal Jenő a műegyetemen a közgazdaság tanára, miniszteri tanácsos, a közgazda-

sággal gyakorlatilag mint az aradi ipar- és kereskedelmi kamara titkára (1872 óta) foglalkozott. Később mint országgyűlési képviselő a törvényhozásban minden közgazdasági kérdés tárgyalásánál élénk részt vett és egyáltalában hazánk közgazdasági viszonyaival folytonosan foglalkozott. Ezen működésénél figyelemre méltó írói tevékenységet fejtett ki. E részben első sorban fölemlítendő az aradi ipar- és kereskedelmi kamara rendes évi jelentései, melyeket ő szerkesztett és melyek az ország többi kamaráira nagy hatással voltak, a mennyiben ezek a jelentések a mintaszerű dolgozatoknak példányképei voltak. Tőle jelent meg a «Mezőgazdasági válság» cím alatt (magyar, német és francia nyelven) egy nagyobb dolgozat 1885. évben, melyet az országos gazdasági egyesület megkeresésére az említett évben Budapesten tartott nemzetközi gazdasági kongresszus számára dolgozott ki, és a mely dolgozat nemcsak a kongresszuson jelen volt nagyszámú külföldi tudós, hanem a szakirodalom általában jelesnek és figyelemre méltónak ismert el. Többi önálló munkái közt fölemlítem a következőket: Békésmegye közgazdasági monografiája, Csanádmegye közgazdasági monografiája, A viláfgazdaság és a kulturai egység fejlődéséről, Az alföldi munkásmozgalom, Arad-, Békés-, Csanád- és Hunyadmegyék közgazdasági statisztikája. A szövetkezetekről stb. stb. — Ezen munkálatokban a gyakorlati élet helyes ismerete és a tudomány jelen fejlődésének megfelelő felfogás található. Tekintettel tehát arra, hogy Gaal az Akadémia alapszabályainak megfelelően irodalmi tevékenységet fejtett ki, — hogy egész életét a közgazdasági téren részint mint kamarai titkár, részint mint képviselő, részint mint a kereskedelmi miniszterium miniszteri tanácsosa töltötte, — és hogy végre most mint műegyetemi tanár egyenesen a tudomány művelésének szentelte magát: levelező taggá leendő megválasztását ajánlom és azon meggyőződésben élek, hogy Akadémiánk II. osztálya benne tevékeny és érdemes tagra fog szert tenni.

KOHN DÁVID urat *levelező* tagul ajánlja **Jekelfalussy József** rendes tag. Kohn Dávid urat, a fiatal közgazdasági írók egyik kiválóját van szerencsém a II. A) osztály alosztályába levelező tagul ajánlani. Kohn Dávid nevét a M. T. Akadémia koszorúja tette először ismertté és jóhangzásúvá; midőn a Gabonahatáridő-üzletről írt munkájának 1890-ben a Dóra-díj ítéltetett oda. E mű nemcsak magyar nyelven jelent meg, hanem egyik előkelő lipcsei cég, a Duncker és Humblot kiadó-vállalat, a német közönség számára is hozzáférhetővé tette. 1891-ben Kohn Dávid a Budapesti Szemlébe írt «Nemzetközi váltók tana» czímen egy terjedelmesebb tanulmányt. Ugyanez évben lépett a «Magyar Hírlap» szerkesztőségébe, mint vezércikkíró és a gazdasági rovat vezetője, mely utóbbi minőségében különösen közlekedési és állampénzügyi kérdésekkel foglalkozott. Vasúti cikkei «A mi bűnünk» cím alatt külön füzetben is megjelentek. 1893-ban «Az olasz

valuta története» című munkáját a M. T. Akadémia az Első magyar ált. biztosító-társaság 500 frtos jutalomdíjával koszorúzta. 1894-ben a Közgazdasági és Közigazgatási Szemlébe két nagyobb értekezést írt «A jegybank kérdése» és «Adók reformjáról» czímén s ugyancsak e folyóirat novemberi és deczemberi füzetében egy hosszabb tanulmányt kezdett meg a vasúti tarifákról. A M. T. Akadémia nemzetgazdasági és statisztikai Bizottsága, méltányolva Kohn Dávid buzgó irodalmi működését, még 1893. novemberében kültagjává választotta. A M. Tudományos Akadémia is buzgó munkaerőt nyerne benne.

Dr. **NAGY ERNŐ**-t *lev.* tagnak ajánlja **Tóth Lőrincz** r. tag. A II-ik osztályban megürült levelező tagi hat hely egyikére dr. Nagy Ernő, nagyváradi kir. jogakadémiai tanár urat mély tisztelettel ajánlom. Dr. Nagy Ernő nagyérdemű szakirodalmi működéséről már bővebben nyilatkozott az akadémiai tagajánlások alkalmából az az akadémiai r. tagtársunk, ki őt 1892-ben *lev.* tagú ajánlotta; tüzetesen felsoroltattak azon alkalommal mind ama művek s értekezések, melyekkel dr. Nagy Ernő a hazai állam-jogtudományi irodalmat gazdagította. Tekintettel e körülményre, most még csak a következőket vagyok bátor hangsúlyozni. Nagy Ernő «Magyar közjoga» (Államjoga) egyike a legbecsesb szakirodalmi termékeknek a legújabbkori m. irodalomban. 1848-iki törvényeinkben gyökerező, s az 1867-iki törvényhozás folytán jelenleg is érvényben levő alkotmányunk szellemét egy magyar közjogi kézi könyvünk sem tükrözi vissza hívebben, mint Nagy Ernő ezen munkája, melynek már 2-ik bővített s javított kiadása forog közkézen. De nemcsak szellemére, hanem rendszeres tudományos becsére nézve is kitűnő helyen áll e műve az 1848 óta megjelent m. közjogi kézi könyvek során. Szerzője nemcsak európai színvonalon álló ismeretköre, de tisztá, világos felfogása, tárgyának mélyébe ható jogi éle, és szabatos műnyelve által is kitűnik a hasonló tárgyú művek között. Ez már egy magában véve is méltóvá teszi őt arra, hogy Akadémiánk kebelébe fogadja s ezáltal tért nyisson neki buzgó hévvel, lankadatlanul folytatott buvárlatai eredményeinek értékesíthetésére. De van Nagy Ernőnek még egyéb érdeme is. Úgy a franczia mint a német jogi folyóiratokban, melyeknek évek óta felkért rendes munkatársa, folyton a legnagyobb lelkiismeretességgel ismerteti a m. jogirodalom jelentékenyebb termékeit, s legközelebb az a kitüntetés is érte, hogy Marquardsen erlangeni egyetemi jogtanár hazánkfiak közül épen Nagy Ernőt kérte fel, hogy világhírű «Handbuch des öffentlichen Rechts» című gyűjteményes munkája számára, melyben Európa majdnem valamennyi államának államjoga már a legkitűnőbb államjogtudósok által ismertelve van, Magyarország államjogát egy külön kötetben megírja, a mely kitüntetés Nagy Ernőre nézve épen oly nagybecsű, mint jelentőségteljes szolgálat a m. állam ügyének a művelt külföldön. Mindezeknél fogva érdemdús jogtudósunkat, dr. Nagy Ernőt melegen aján-

lom a levelező tagi üres helyek egyikére, oly meggyőződésben, hogy Akadémiánk azáltal, ha őt tagjává megválasztja, nemcsak kiváló tudományos érdemeket fog, alapszabályai értelmében, megjutalmazni, hanem egyszersmind saját munkaerejét s képességét is növelni fogja.

SZATHMÁRY GYÖRGY miniszteri tanácsost, mint a magyar cultuurpolitika s neveléstudomány elméletének negyedszázad óta buzgó munkását és előbbre vivőjét *levelező* tagúl ajánlja **Vécsey Tamás** rendes tag. Szathmáry György komoly nemzeti irányú tudományos dolgozatai közül különösen a következőkre hívom fel a t. Akadémia figyelmét. Helynevek és népfajok 1867. A munkáspártokról és az általános szavazatjogról. Budapesti Szemle 1875. Az uzsora, a biblia, az egyházjog és a magyar törvények szempontjából. 1879. Az erdélyi részekről, közművelődési, néprajzi és közgazdasági szempontból 1884. Az országgyűlés tartama nálunk és a többi parlamenti államokban. 1884. Népoktatásunk jelentősége kulturai s nemzeti szempontból 1884. és 1885. A civilisatio hatásáról barbár népekre az ókorban és ma 1886. Hunfalvy Pál történeti iskolája 1886. A magyar határmegyék kulturai, társadalmi és nemzeti szempontból 1886. és 1889. Délmagyarország közművelődési, nemzeti és ethnographiai szempontból 1889. Nemzeti állam és népoktatás 1892. A fentebbi dolgozatok közül a rövidebbek önálló kötetben olvashatók (Budapest 1887.). Szathmáry György a mellett, hogy a tudományt és irodalmat magyar nyelven műveli, az Akadémia céljait az által is szolgálta, hogy az Akadémia szakkbizottságának kérésére több jeles művet fordított magyarra, pl. Európa és a francia forradalom Soreltól, 1888; továbbá A lengyel alkotmány története Hüppétől 1894. Miután Szathmáry Györgyöt úgy ismerem mint jeles munkálkodása által kitünt magyar tudóst, ki Alapszabályaink 16. §-ának megfelelni képes és hajlandó, megújítom fentebbi ajánlásomat.

A II. B) OSZTÁLYBA :

MYSKOVSZKY VIKTOR I. tagot *rendes* tagúl ajánlja báró **Nyáry Jenő** t. tag. Myskovszky Viktor *levelező* taggá megválasztása óta (1880.), tehát 15 év óta az archaeologia terén kifejttet, nevezetesen a hazai építészeti műemlékeink ismertetését célzó sikeres és folytonos működése által nem csekély mértékben járult archaeologiai tudományunk előbbreviteléhez, gyarapításához és népszerűsítéséhez, sőt az archaeologia monumentalis szakmát — dr. Henszlimann Imre tagtársunk elhalálása óta — mindedig majdnem egyedül sikerrel műveli és képviseli. Eddig megjelent önálló s nagyobb szabású művei e következők: 1. Bártfa középkori műemlékei. I. rész. A bártfai pléb. templom és II. rész a bártfai városház leírása megjelent, rajzokkal illusztrálva Akadémiánk kiadásában (Monumenták) 1879. és 1880-ban ;

2. A Renaissance kezdete és fejlődése, különös tekintettel hazánk építészeti műemlékeire. Akadémiánk kiadása. 1881. 3. Magyarország középkori és renaissance stílusú műemlékei. Kunstdenkmale des Mittelalters und der Renaissance in Ungarn, megjelent 100 illusztrációval magyar és német nyelven Bécsben, Lehmann és Wentzl-nél 1885-ben. 4. Les Monuments d'art du moyen âge et de la Renaissance en Hongrie. A párisi világkiállításon ezüst éremmel (Medaille d'argent) és díszokmányokkal kitüntetett illusztrált mű, mely hazai műemlékeinket a külfölddel először ismertette meg. Működésének legnagyobb része a műemlékek országos bizottsága számára felvett és megismertetett számos s eddig nem ismert hazai építészeti műemlékek és műkincsek felvételére esik s így számos — eddig ismeretlen — adattal gazdagította a még hiányos műtörténetünk szakmáját. Myskovszky Viktor levelező tag immár 33 év óta működik irodalmi és tudományos téren. Az eddig megjelent összes műveinek és értekezéseinek jegyzéke az Akadémiai Almanach ez évi (1895.) folyamában jelent meg s művei és értekezései címeinek elősorolása mintegy 16 nyomtatott oldalra terjed. Tekintve tehát sok éveken át folytatott tudományos sikeres működését, öt Akadémiánk rendes tagjául ezennel ajánlom.

Dr. **THALLÓCZY LAJOS** I. tagot *rendes* tagnak ajánlja **Szilágyi Sándor** r. tag. Dr. Thallóczy Lajos, a bécsi kamarai levéltár igazgatója, az Akadémia levelező tagja annak a történetírói iskolának, mely a kiegyezés után lépett fel, egyik legkiválóbb tagja. Mikor az Akadémia több mint tíz év előtt levelező tagjává választotta, már akkor eredményekben gazdag működését jutalmazta meg elismerésével. S a választásához fűzött reményeket fényesen igazolta, sőt túlszárnyalta azóta kifejtett működése. Mint feldolgozó éles kritika, lelkiismeretes megfigyelés, biztos iudicium jellemzik; egészen uralkodik felvett tárgyán s az összehordott anyagokon s ezeket komoly nyugalommal tudja értékesíteni. Mint gyűjtő pedig már is megbecsülhetetlen szolgáltatásokat tett történetírásunknak. Nemcsak egy csomó hazai, külföldi levéltárt kutatott át, hanem a németországi s ausztriai főúri családok levéltáraiból is igen sok nagybecsű adatot hordott össze s főként ezzel tett történetírásunknak igazi nagy szolgáltatásokat, mert annak látkörét szélesítette. Főként a Blagaj oklevéltárt gyűjtötte össze s ez a sajtó alatt levő munkája egész kincses bányája a mellékszágok történetének, melyek közül Bosznia története (hasonlóképp sajtó alatt) már el is készült. A Hervoja-Codex kiadása az európai irodalom legkiválóbbjai közé tartozik. Nagyon számos munkái közül csak a kiválóbbakat emeljük ki: Csömöri Zay Ferencz (1505–1570). Tört. Életrajzok. A kamara haszna. 1879. Raguza és Magyarország összeköttetéseinek oklevéltára (Gelchich-csel együtt). Kiadja a Tört. Biz. Az illyr címgyűjtemények. 1888. Missale glagoliticum Hervoiae ducis Spalatensis. A bosnyák címer- és zászló-kérdés. (Arch. Értesítő.

1881.) Boesckay István koronája. (Arch. Ért. 1884. és külön.) Az Ujlakyak síremlékei. (Arch. Ért. 1889.) I. Apafi Mihály udvara. (Századok. 1878.) Értekezés a törénelmi anyagról. (1885. Congr. irom.) Pray György s a magyar korona melléktartományai. (Századok. 1888.) Az ál Brankovicsok. (Századok. 1888.) Hervoja herceg és címere. (Turul. 1892.) Corvinoxodexekről. (M. Könyvszemle 1891.) Mátyás király és Beatrix domborműves arcképeinek történetéhez. (Arch. Ért. 1894.) Északkeleti Európa története és az újabb magyar irodalom. (Erdélyi Múzeum. 1895.) Bosnyák genealogiai tanulmányok. (Turul. 1895.)

ANGYAL DÁVID-ot *levelező* tagnak ajánlja **Szilágyi Sándor** r. tag. Angyal Dávid az újabb történelmírói gárda egyik legkiválóbb s legtehetségesebb tagja, kinek Thökölyről írt kétkötetes munkája alapítá meg történelmírói híret. Nemcsak ebben, hanem számos kisebb essay-ben is előszeretettel foglalkozik a XVII. század történetével, s e munkásságában igen tisztán és előnyösen kidomborodó írói s tudományos egyéniséget mutat. Első érdeme, hogy eredeti kutató, ki eredeti források s az archivalis anyag felhasználásával akar tárgya szellemébe behatni s azt objectiv történelmi szempontokból megismerni. E mellett nem elégszik meg az adatok pusztá újságával, hanem azokat úgy törekszik csoportosítani, hogy fényt derítsen a kor személyeire s az események összefüggésére. Nem kis előnye, hogy a történelmi anyagot előkelő irodalmi formába is tudja önteni. Első irodalmi munkája 1878-ban a «Figyelő»-ben megjelent tanulmánya Bercsényiről. Szép számmal követték azt kisebb-nagyobb tanulmányok: I. Leopold uralkodása Magyarországon (a «Budapesti Szemlé»-ben s németül az «Ung. Revue»-ben); II. Rákóczy György, Bánffy Dénes (a «Budapesti Szemlé»-ben), két műgonddal írt tanulmány az angol essay-k modorában. Beöthy Zsolt irodalomtörténetébe a XVII. század történetirodalmáról, s egy másik cikkel ugyanott ennek folytatásául a XVIII. század történetirodalmáról kritikai összefoglalásban hű és gondos képet állít az olvasó elé. Szétszórvá folyóiratokban számos könyvismertetés látott világot tőle, melyekben az illető munkákat behatóan, de magasabb szempontól tárgyalja. Jegyzetekkel és bevezetéssel ellátva kiadta Kisfaludy Sándor munkáit: pontos kritikai kiadás. Fordított Macaulaytól és Lavissetől történelmi tanulmányokat s az Akadémia könyvkiadó-vállalata számára ő fordította Paul Janet «Politika és Morál» című műve egyik kötetét. Ha megválasztatik, az Akadémia szorgalmas és lelkiismeretes tagot nyer benne, s én megválasztatását az Akadémiára nézve nyereségnek tartom.

BÉKEFI REMIG-et *levelező* tagnak ajánlják báró **Radvánszky Béla** t. tag és **Szilágyi Sándor** r. tag. Dr. Békefi Remig egyetemi magántanár, mint jeles készülségű s kiváló szorgalommal kutató történetbuvár már a mult évben is eléggé megokoltan volt ajánlva. Más értékes munkálatainak felsorolása mellett különösen ki volt emelve

két nagy kötetben megjelent munkája: «A pilisi apátság története. I. 1184—1541. II. 1541—1814.» E dústartalmú két kötet 1891. és 1892-ben jelent meg s az illető szakkörökben legott azt a biztos reményt keltette, hogy a valódi hivatású szerző ily szép sikere után még sok becses vívmánnyal fogja gyarapítani történelmi irodalmunkat. Jelzi is ezt e művének főcíme, t. i. «A zirczi, pilisi, pásztói és szent-gothárdi cisztercerzi apátságok története», melynek két első kötetét képezi a «pilisi apátság története». Alapos reményeinket nyomban igazolta is különösen eme becses munkálataival: 1. A czikádori apátság története (kiadva Pécssett, 1894.). — 2. Hunyadi Mátyás király mint a cisztercieriek reformátora. (Akadémiai felolvasás 1894. november havában; kivonata közölve az Akadémiai Értesítőben, 1894. december hó.) — 3. A zirczi apátság függetlenítése. (Felolvasás a Magyar Történelmi Társulat 1895. február 7-iki gyűlésén.) — 4. Könyvbirálatok a szakfolyóiratokban. — Az itt érintett munkálatok arra mutatnak, hogy irodalmi működése kiváltképen a hazai Monasteriologia egyik jelentős részének történelmi multja földerítését karolta fel feladatául. S ez magában véve is igen érdemes vállalkozás. De kiadványainak figyelmes áttekintése arra a meggyőződésre juttatja a hazai történelem buvárait, hogy különleges czélzata végett oly beható forrástanulmányokkal foglalkozik, melyek azelőtt is hathatósan szélesbíthetik nemzeti történelmi multunkról való ismereteink körét. Ily nemes buzgalmánál fogva 50-nél több hazai és külföldi levéltárban tön dúseredményű kutatást. Ernyedetlen igyekvéseinek világosan feltűnő tanúságait látván műveiből az illető szaktudósok, nem is mulasztották el érdem szerinti elismeréssel kiemelni buvárlata eredményeit, a mint ezt már a mult évi ajánlatunkban fölemlítettük. Imént pedig a történelmi társulat is kifejezését adta megtisztelő elismerésének azzal, hogy őt választmányi tagjainak sorába iktatta. Részünkről pedig annyival is megokoltabbnak véljük a mult évi ajánlást, mivelhogy ez utóbbi évben több vesztesség érte a t. Akadémiát ép azon szakkörben, melynek Békefi Remig oly hivatásos és buzgó művelője. Ez oknál fogva tudományos testületünk érdekében még inkább indítatva érezzük magunkat arra, hogy őt ismételve melegen ajánljuk a II. osztály B) történettudományi alosztály levelező tagjául. — **UGYANŐT** levelező tagúl ajánlja **Fejérpataky László** r. tag. Hosszú évek zajtalan, de eredményekben gazdag tudományos munkássága teszi őt érdemessé arra a kitüntetésre, hogy a M. Tud. Akadémia őt tagjai sorába iktassa. Művei közül csak a főbket emelem ki, több történelmi tárgyú és paedagogiai értekezése a pécsi főgymnasium értesítőjében jelent meg. 1884-ben adta ki «Készhely és környékének néprajza» című munkáját. Újabb időben mint a cisztercerzi rend történetírója fejt ki elismerésre méltó irodalmi munkásságot. A tíz kötetet meghaladó nagy munkából, mely széleskörű levéltári kutatások alapján készül és melynek adatait okleveles melléletek igazolják, eddig a következő részek jelentek meg: A pilisi apátság története. (1891—92.)

Két kötet. 527, 612. l. — A czikádori apátság története 1894. 151 l.—A czikádori apátság alapítása és színhelye. (Felolvasás a Tört. Társulatban és Századok, 1894.) — Hunyadi Mátyás mint a cziszterciek reformátora. (Felolvasás a Magyar Tudományos Akadémia II. osztályában, 1894.) — A zirczi apátság függetlenítése. (Felolvasás a M. Tört. Társulat ülésén, 1895.) stb. — Az egy irányban, egy célra törekvő és eddig is igen szép eredményeket feltüntető tudományos munkásság megérdemli, hogy az Akadémia az érdemes szakférfiút elismerésével jutalmazza és további működésre serkentse. — **UGYANÓT** levelező tagúl ajánlja **Pór Antal** r. tag. Békefi Remig a cziszterciek magyar szerzetének történetírója. Tíz kötetre fog terjedni nagy műve, melynek összes címe: «A zirczi, pilisi, pástói és szent-gothárdi apátságok története.» Már három kötet jelent meg belőle: a pilisi apátság két kötetben s a czikádori apátság egy kötetben. Békefi Remiget tavaly melegen ajánlották a tekintetes Akadémia kegyes figyelmébe Szilágyi Sándor és Csaplár Benedek t. tagtársaink. Hogy ez alkalommal érdeme szerint méltányolták Békefi irodalmi munkásságát, arról én, ki műveit tanulmányom tárgyává tettem és a «Századok»-ban ismertettem, tanúságot vállalhatok. Azért nincs mit hozzátennem, hanem újból ajánlani bátorodom a tekintetes Akadémia kegyes jóakarataiba Békefi Remiget, hogy levelező tagjai sorába fölvenni méltóztassék.

Dr. **BOJNICIĆ IVÁN**-t, a horvát országos levéltár igazgatóját *levelező* tagnak ajánlja dr. **Csánki Dezső** l. t. A ma élő horvát történetírók közül Bojničić az egyetlen, a ki magasabb tanulmányait a budapesti m. tudomány-egyetemen végezvén, mint a boldogult Salamon. Wenzel és Horvát Árpád tanítványa, magyarul megtanult, s 1878. óta mostanáig az oklevélten, pecsét- és címertan, köz- és művelődés-történelem, régészet és érmészet, sőt a nyelvészet körébe vágó, valamint e tudományok népszerűsítésére szolgáló dolgozatait nagyrészt nyelvünkön írta meg. Ez írói pályáján főként újabban adja jelét hivatottságának, készségének és szorgalmának, midőn a többi politikai eszméktől vezérelt horvát történetírók a magyar történetírással szemközt merev állást foglalnak el. Ily viszonyok között Bojničić — a mire oly nagy szükség van — közvetítőnek bizonyult a magyar és horvát tudományosság között, s kétségtelen, hogy akadémiai taggá leendő megválasztatása, míg egyrésről neki az objectiv tudomány szolgálatában újabb erőforrásul szolgálna, másfelől, azt hiszem, honfíarsai előtt növekvő tudományos tekintélye idővel a kívánatos közleledésnek s az igazság kutatásának is javára válnék. Megjelent és sajtó alatt levő dolgozatainak sora különben a következő: Az oklevélhamisítás a középkorban, különösen Magyarországon. Zágráb, 1879. A délszláv akadémia évkönyveiben megjelent régészeti értekezések. «Archaeol. Értesítő». XII. köt. 8. füz. Régészeti érdekű kéziratok a múzeumi könyvtárban. «Archaeologiai Értesítő». XII. köt. 9. füz.

II. Tvardko boszniai bán pecsétje. «Arch. Értesítő». XII. köt. 10. füz. Érmészeti adalékok. «Arch. Értesítő». XII. köt. 10. füz. Régészeti irodalom. «Arch. Értesítő». XIII. köt. 1. füz. Bocskay aranyok. «Arch. Értesítő». XIII. köt. 2. füz. Adalékok a magyar ipar történetéhez. «Arch. Értesítő». XIII. köt. 3. füz. Zágrábi műkiállítás 1879-ben. «Arch. Értesítő». XIV. köt. 2. füz. Gara-féle síremlék a zágrábi múzeumban. «Arch. Értesítő». Új folyam. VIII. köt. 401. 1. A csáktornyai Ernuszth-család címere. «Arch. Értesítő». X. köt. 93. 1. Keresztalakú ereklyetartó a zágrábi székesegyház kincstárában. «Arch. Értesítő». Új folyam. XII. köt. 193. 1. Szlavoniai leletek. «Arch. Közlemények». XII. köt. O-szláv kéziratok a nemz. múzeumban. «Magy. Könyvszemle». 1878. A horvát országos levéltár. «Magy. Könyvszemle». 1894. Kis Károly király pecsétes oklevele. «Turul». 1895. (sajtó alatt). A zágrábi székesegyház kincstára. «Arch. Értesítő». 1895. (az áprilisi füzetben fog megjelenni) stb. Azonkívül számos cikk különböző szépirodalmi lapban («Magyar Szemle», «Havi Szemle» stb.). Végre a «Pallas Lexiconában» a délszlávokra vonatkozó cikkeket mind ő írta. — Más nyelvű munkák: Gramatika magjarskog jezika. (Magyar nyelvtan.) Zágráb. 1888. Slavonien im X—XIII. Jahrh. Agram. 1882. Geschichte Bosniens. Nach d. Kroat. d. V. Klaić. Leipzig. 1883. Denkmäler des Mithras-Cultus in Kroatien. Agram. 1887. Kroatische Revue. Agram. 1882. 2. köt. Glasnik za umjetnost. Zágráb. 1886. 3. kötet. — Legközelebb megjelenik: Horvát-magyar szótár. Kiadja Kugli és Deutsch, Zágráb. Geschichte der windischen Grenze. Kiadja a styriai orsz. történ. bizottság. Siebmacher, Der Adel von Kroatien und Slavonien. Szerkeszti Bojničić és Csergheő. (Mind a három munka már teljesen kész.) Ezenkívül írt számos értekezést a délszláv akadémia «Starine»-jában és más tudományos folyóiratokban («Viestnik», «Archaeol. epigraph. Mittheilungen», «Archiv für slavische Philologie» stb.

DEDEK CRESC. LAJOS urat, a budapesti Egyetem könyvtárának tisztjét, a M. Tört. Társulatnak, az Orsz. Régész. és Ember-tani Társulatnak igazg. választmányi tagját és ez utóbbinak egyik előadóját, valamint a millennáris főcsoportban az irodalomtörténeti szak részére a m. kormány által kinevezett előadót, — a ki a tudományos irodalom iránt lelkében megfogamzott ösztön által buzdítva, a közéletbe lépése óta életét egyedül e szent célra, a tudományok művelésére szentelte, és e szent ügy szolgálatára hivatottságát eddig szakadatlan munkálkodása által magas mérvben tanúsítja, kiemelkedő képességét pedig különösen az egyházi specialis monographiák, valamint a classica irodalomtörténet szakágaiban feltűnő sikerek és alkotások által, úgy továbbá az irodalomtörténeti szakmának körében beható bírálatok és ismertetések által önálló ítéleti erejének mutatja jeleit, — kimagasló értékű monographiái, valamint általában hosszú sorozatot tevő folyóirati munkálatai alapján, méltó számbavételével azon magas

kitüntetésnek, mely szerint a «Karthausiak Magyarorszáiban» című művét a M. Tud. Akadémia is jutalomra érdemesítette, a M. Tud. Akadémia II. osztályába *levelező* tagul megválasztásra legmelegebben tisztelettel ajánlja Nagy Iván r. t. Munkálatainak sora következő: —

I. Önálló kiadványok. 1. A magyarországi főpapnevezések tört. vázlata. 1885. Budapest. 112 l. Fraknoi díjjal jutalmazott pályamű. 2. A Karthausiak Magyarorszáiban. Budapest 1889. 254 l. A M. T. Akadémia által Oltványi jutalommal kitüntetett pályamű. 3. Catalogus Manuscriptorum Bibl. Reg. Scientiar. Universitatis. P. II. Litterae Originales et Collectiones. Budapest 1894. 810 lap. 4. Boncz könyve a vallás körüli felségjogokról. Budapest 1895. — II. Közjogi és társadalmi és egyéb cikkek és tanulmányok folyóiratokban s lapokban. 1. A címzetes püspökök jogi állásának fejlődése. 1883. 2. Kath. Autonomia. 1889. 3. A sz. képek reformja. 1889. 4. Az egyházi javak kérdése. 1890. 5. Lakodalmi szokások tört. fejlődése. 1891. 6. Városaink életéből. 1891. 7. Történelmi tárczák. 1891. 8. Történelmi vázlatok. 1892. 9. Régi magyar szokások. 1893. 10. A régi életből. 1894. 11. Vidéki múzeumok szervezése. 1894. 12. I. József koronázása. 1894. 13. Történelmi népmondák. 1893—1894. 14. Jelentés néhány külföldi levéltárról. 1893. 15. Egy XIV. századi historiás Ének Trebauban. 1893. — III. Birálatok és ismertetések. 1. A Palásthyak, írta Palásthy Pál 1891. 2. Christophe Anton: Card. Migazzi. 1892. 3. Demko: A felsőmagyarországi városok életéről. 1892. 4. A M. T. Akadémia kézírattárának ismertetése. 1892. 5. Katalog der Handschriften der k. öff. Bibliothek zu Dresden. 1892. 6. Keményfi D.: Történelmi tanulmányok. 1892. 7. Thorbeche: Statuten und Reformationen der Universitaet Heidelberg. 1892. 8. Sachur: Die Clugniacenser. 1892. 9. Mohl: Löwő története. 1892. 10. Chevallier Ulysse: Poésie liturgique du moyen-âge. 1892. 11. Demko: A magyar orvosi rend története. 1892. 12. Horváth: Rövid Synchronismus. 1892. 13. Milleker: Délmagyarországi őskori leletek. 1892. 14. Xenia Bernardina. 1892. 15. Ballagi Géza: Zemplénmegye. 1893. 16. Bunyitay: A Gyulafejevári Székesegeyház. 1893. 17. Dr. Farkas: Kassa árúmegállító joga. 1893. 18. Kálmány: Világunk alakulásai nyelvhyagományunkban. 1893. 19. A Kath. Clerus sérelmei 1848. előtt és után. 1893. 20. Kudora: Könyvtártan. 1893. 21. Lehoczky: Adatok hazánk archeológiájához. 1893. 22. Márki: Amerika és a magyarság. 1893. 23. Paduai egyetemi hallgatók Magyarországból. 1893. 24. Szitnyai: Tört. a magyarorsz. kémlő int. egyes. 1893. 25. Dr. Zsindely: A lovagi intézmény. 1893. 26. Horváth Cyrill. Pomerius. 1894. 27. Békefi R. A Czikádori Apátság. 1894. 28. Kuzsinszky Die Ausgrab. v. Aquincum 1894. 29. Mohl Gnadenort in Loreto. 1894. Mind a «Századok» folyóiratban. IV. Fordítványok. 1. Hettinger: A keresztyenség válsága. Budapest 1882. 2. Bollanden: Német Szellem. Budapest. 1883. 3. Moulard: Egyház és állam. II. köt. Budapest. 1884. — V. Kéziratban, sajtó alatt és munkában: 1. Miklós pápa és kora. Az egyetem által díjjal jutalmazott

mű 1884. 2. Margit IV. Béla kir. leánya. Illustralt kiad. 3. A Pre-dikátorok rendjének magyar tartománya. A M. T. Akadémia megbízásából készülő mű. 4. Callimachus F. történetírói hitelessége.

Dr. **DEMKÓ KÁLMÁN**-t *levelező* tagnak ajánlja Szilágyi Sándor r. t. Már többször volt tagnak ajánlva, de az absolut többséget nem nyerhetvén meg, miután történetírásunknak egy kevésbé cultivált terén mozog s munkásságával eddig is szép eredményeket ért el, szükségesnek tartom ajánlását megújítani. Eredeti, levéltári forrásokon alapuló művei leginkább a magyar művelődéstörténet és a régi magyar városi élet multját és egyes érdekesebb fejezeteit világítják meg. Kiváló érdemeket szerzett a felső-magyarországi levéltáraknak — első sorban a Szepesmegye területén levőknek — megismeretése és átkutatása terén. E nembeli fáradozásainak eredményeként a «Szepesmegyei Történelmi Társulat» kiadványaiban, a «Századokban,» a «Történelmi Tárban» számos dolgozata és közleménye jelent meg. Az említett társulatnak, melynek titkára, tőle szerkesztett «Évkönyvei» tartalmuk érdekességére és becses voltára nézve, a legértékesebbek közé tartoznak, a vidéki történettudomány termékei közt. Azon elismerésre méltó buzgalom, melylyel művelődésünk történetének egyes érdekesebb fejezeteit eredeti forrás-tanulmányok segítségével megvilágítani igyekezik, a másfél évtized óta kifejtett buzgó tevékenység, és végre azon körülmény, hogy történetírásunknak épen azon ága, melyet Demkó Kálmán művel, Akadémiánkban alig van képviselve, indokoltá tesz ez ajánlást, melynek eredményes volta tagjaink számát e kitüntetésre teljesen méltó szakférfiúval növelné. Ide igtatjuk önálló műveinek jegyzékét: 1. Polgári családélet és háztartás Lőcsén, a XVI—XVII. században. Lőcse, 1882. 2. Lőcsének erődítése és védelmi rendszere. Két tervrajzzal. Különlenyomat a lőcsei állami főreáliskola értesítőjéből. Lőcse, 1884. 3. A magyar-cseh confoederatio és a beszercebányai országgyűlés 1620-ban. Különlenyomat a «Századokból». Budapest, 1886. 4. Szepes vármegye városi levéltárai. Lőcse, 1889. 5. A felsőmagyarországi városok életéről a XV—XVII. században. Budapest, 1890. — Kiadta a Magy. Tud. Akadémia. 6. A szepesi jog, keletkezése, viszonya országos jogunkhoz és a németországi anyajogokhoz. Budapest, 1891. Kiadta a M. Tud. Akadémia. Értekezések a tört. tud. köréből. XV. köt. 3. sz. 7. A szepes-szombati krónika. Lőcse, 1891. 8. A magyar orvosi rend története, tekintettel a gyógyászati intézmények fejlődésére Magyarországon. Budapest, 1894.

KANDRA KABOS-t, az egeri káptalan levéltárosát *levelező* tagul ajánlja Pór Antal rendes tag. Volt szerencsém Kandra Kabost a tekintetes Akadémia figyelmébe egy alkalommal már ajánlani. Ez alkalommal előszámláltam és röviden jellemeztem műveit. Kandra azóta tovább haladt írói pályáján. Értékes értekezések jelentek meg

tőle 1893-ban és 1894-ben is, milyenek: Az ezredéves Károlyiak. — Az egri püspökök pecsétjei. — Fülöp vélt váci püspök pecsétje. — A magyar ősvallás többisten-hívése. — Eger a középkorban stb., melyek után csak ismételhetem, hogy Kandra Kabos mélyreható bűvár, finom észlelő, ép fölfogású és domborúan alakító történetíró, ki még a kovából is kiüti a történeti igazságot, éles dialektikájával, zamatos nyelvvel, regélő előadásával meggyőzi és gyönyörködteti az olvasót. — Közelebb megjelenik tőle a Fráter-codex, vagyis a tűz-istenítéletek jegyzőkönyve. A mi fontosabb az, hogy Kandra magyar mythológián dolgozik, melyből «az ősmagyar csillagos-ég» című részlet már készen van. Ipolyi nagy művének megjelenése óta mythológiánk nem tett jelentős haladást. Ipolyi, midőn sok jegyzetet gyűjtött Mythológiája újabb kiadásához, maga is belátta műve újabb kiadása szükségét, melyben kora halála sajnosan meggátolta. A tekintetes Akadémia igen előmozdítaná egy újabb mythologia létrejöttét, ha Kandra Kabost tagjai közé megválasztván, kedvet adna neki e nehéz munka elkészítéséhez, melyre őt hivatottnak ismerem.

KIRÁLY PÁL igazgató-tanárt *levelező* tagúl ajánlja **Téglás Gábor** lev. tag. Van szerencsém Király Pál áll. főgimnáziumi igazgatót (I. Fehértemplomban) a M. T. Akadémia II. osztályának B) alosztályában üresedésben levő egyik levelezői tagságra ajánlatba hozni. Király Pál tizenöt év óta vesz részt Dácia multjának kutatásában s mint a sarmizegethusai Mithraeum monographusa mindjárt első nagyobb munkájával kiérdemelte a M. T. Akadémia elismerése mellett a külföldi szakemberek becsülését is. Azóta részint a Várhelyen végzett ásatások eredményeinek feldolgozásával, részint Gyulafehérvár történetének kutatása kapcsán Dácia hadi viszonyairól, közállapotairól a «Századok», az «Erdélyi Múzeumegylet» hasábjain kiadott értekezéseivel hasznos munkása vala régészeti irodalmunknak, s mint ilyen méltóvá a Magyar T. Akadémia kitüntető választására is. Önálló nagyobb művei: Gyulafehérvár története. I. kötet 1892. Gyulafehérvár szab. kir. város kiadványa 1—432 l. Ulpia Traiana Augusta Colonia Dacica Sarmizegethusa metropolis Dácia fővárosa. Várhely Hunyadmegyében, Budapest 1891. Athenaeum kiadása. 1—178. l. Dacia Provincia Augusti. Szabó Ferencz Nép- és földrajzi könyvtárában két kötet. Első kötet 1—436, II. kötet 1—624 lap. Nagybecskerek 1893. Számos szakbeli értekezése látott napvilágot a hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat I—VI. Évkönyveiben; a dévai m. kir. áll. főreáliskola Értesítőiben 1891/92-ig; a bécsi Archaeologische-epigraphische Mittheilungen-ben is. Mint a régészeti irodalomnak buzgó, érdemes munkását ezek alapján újból bátor vagyok ajánlani.

Dr. **KOMÁROMY ANDRÁS** orsz. levéltári fogalmazót, a Tört. Társulat ig. vál. tagját *levelező* tagul ajánlja **Fejérváthy László** r. tag. Tavalyi indokolását ismételve, a t. Akadémiának a legmelegebben figyelmébe ajánlja dr. Komáromy urat. A magyar történet, genealogia, hadtörténelem terén becses dolgozatokkal gazdagította irodalmunkat. Azóta, hogy 1883-ban első nagyobb értekezése, Toldi Miklós mint mondahős, a Figyelőben megjelent, a Századok, Tört. Tár, Turul, Hadtörténeti Közlemények stb. értékesnél-értékesebb, beható kritikával, élénken írt dolgozatai hosszú sorát tették közzé. A teljes sorozat helyett álljanak itt e sokoldalú és alapos munkásság ismertetésére a következő nagyobb értekezések és önálló munkák címei: A Rhédey család története (1884.) Berényi György élete. (1885. Megjelent külön is.) Thurzó Mária és Beniczky Péter a költő (1887.) Liszty László (Századok 1887. Azután átdolgozva külön is. Harmadszor a Gyulai Pál szerkesztette olcsó könyvtárban.) Telekessy Imre kassai kapitány élete (1889.) Révay Kata Szidónia (1889. Megjelent külön is.) Thököly Imre hadi vállalata (1889.) A Hunt-Pázmán nemzetség (1890. Megjelent külön is.) Telekessy Mihály (1890. Külön is.) Magyar Nemzetségek (1892.) A mezőkeresztesi csata (1892. A M. T. Akadémia hadtud. Bizottságától pályadíjjal jutalmazott mű). Dózsa Nádor és a Debreczeni család (1891.) A Káta nemzetség (Turul V.), A Szirmayak (1893.) Báthory Anna (1893.), Nyalábvár és uradalma (1894.), Rimay Jánosról (1894.), Rédey Ferencz váradi kapitány (1894.), Egy hamis pénzverő a XVI. században (1893.), A borosjenői Tisza család ősei (1895.) stb. Az ajánló meg van győződve, hogy dr. Komáromy úrral Akadémiánk oly tagot fog nyerni, ki eddigi, nagy szorgalmat, éleselméjűséget, beható kutatást és alapos tanulmányt felmutató munkásságával teljesen megérdemli az Akadémia kitüntetését.

Dr. **LÁZÁR GYULA** kolozsvári áll. tanítóképezdei tanárt *levelező* tagul ajánlják **Kőváry László**, dr. **Márki Sándor** és dr. **Szádeczky Lajos** levelező tagok. Lázár Gyulának határozott érdemei vannak az egyetemes történelem magyar irodalmában. Míg általános az a panasz, hogy az eredeti művek ezen a téren nálunk alig jelennek meg s hogy az Akadémia maga is csak annyiban segít a bajon, a mennyiben — néhány eredeti művön kívül — ebbe a szakba vágó világhírű munkák fordításait adja ki, Lázár Gyula egymaga egész könyvtárt írt már össze a művelt közönség számára. Nem is szólva azokról, melyek az ifjúság számára a Franklin-Társulat kiadásában huszonöt füzetben s a Révai testvérek ifjúsági könyvtárában hat kötetben jelennek meg s azokról a történelmi tárczáiról és tanulmányairól, melyeket a Hon, Pesti Napló, Nemzeti Ujság, Augsburger Allgemeine Zeitung, Süddeutsche Presse s a bécsi Presse stb. hozott tőle; mellőzve továbbá Trefort, Comenius, b. Eötvös József stb. felett tartott s részben különlenyomatokban is megjelent emlékbeszédeit, valamint 1872—80. közt

német nyelven kiadott röpiratait*, 1890-ben második kiadásban 563 lapon nyomatta ki a török birodalom történetét, 1890/91-ben négy kötetben 1946 lapon az oroszokét s legutóbb 1892/94-ben 2316 lapon Angliáét 1783-ig s így négy év alatt közel 5000 lapon beszélt e három világbirodalom multjáról, még pedig Szabó Ferencz elterjedt vállalatában, melynek körülbelül 2500 vevője van. Ez a körülmény egymaga is megérdemli, hogy munkássága teljes figyelmet keltsen és elismerést nyerjen. Lázár nem levéltári források alapján dolgozik s az adatok előadásában sem törekszik föltétlen eredetiségre. De öntudattal s a történet iránt való igazi érzékkel kezeli azt az anyagot, a mit régi krónikásokban, oklevélkiadásokban s elsőrangú feldolgozók műveiben talál. Ez az oka, hogy munkája egészben véve a történettudomány mai színvonalán áll. A mellett legtöbb művében következetesen kiemeli a magyar nemzet történetének a tárgyalt nemzetek történetével érintkező pontjait. Inkább előadó, mint bölcsekedő történetíró ugyan, de logikus fő s a mellett szellemes, egyáltalában véve jó magyarsággal ír. Könyvei lelkiismerettel, gondnal, tárgyismerettel, s a mellett oly könnyedén, tanulságosan és csinosan vannak írva, hogy valóban megfelelnek céljuknak. Együttal teljesen méltó reá e nagy munkásságú író, hogy — Kozma Ferencz I. tag tavaly tett ajánlatának szavaival élve — része legyen abban az erkölcsi jutalomban, mit a M. Tud. Akadémia a levelező tagságban nyujthat.

Dr. **SCHÖNHERR GYULÁ**-t, a magy. nemz. múzeum levéltárnokát *levelező* tagúl ajánlja dr. **Csánki Dezső** I. t. Schönherr Gyula egy évtized óta a Századokban, Tört.-tárban, Archaeologiai Értesítőben, főkép pedig a Turulban és Magyar Könyvszemlében — mely utóbbinak szerkesztője is — adta közre a történelem, heraldika és bibliographia körébe vágó tudományos dolgozatait, melyekben kiváló szakképzettségének adta jelét. A mult évben megjelent, s az összes levéltári és nyomtatott kútfő-anyag felhasználásával készült nagyobb terjedelmű műve pedig Korvin Jánosról, míg egy részről tisztázta történelmünk eme szerencsétlen alakjának jellemét és működését, egyszersmind örvendetes tanúságot tett a Schönherr írói alkotó és jellemző képességéről, a hazai és külföldi kútfő és történelmi irodalomban való jártasságáról. Ugyanezért őt, mint szintén a Hunyadiak korának egyik kutatója, melegen ajánlom a M. T. Akadémia kitüntető figyelmébe. Tudományos működését leginkább következő dolgozatai jellemzik. Thökölyi Imre és Wesselényi Pál mint vetélytársak. (Századok, 1885.) A bécsi udvari kamara levéltárának magyar vonatkozású oklevelei. (Történelmi Tár, 1887. és külön is, mint a közös pénzügyminiszterium kiadványa.)

* Deutschland und Europa nach dem Kriege. München, 1872. — Regierung und Opposition. Budapest, 1872. — Das Judenthum in seiner Vergangenheit und Gegenwart. Berlin, 1880.

A Mérey-család czímerlevele 1474-ből. (Turul, 1888.) A Berényi-család czímeres levele 1431-ből. (Turul, 1889.) Jelentés a M. Tört. Társulat nagybányai bizottságának működéséről. (Századok, 1889.) Történelmi kiállítás Nagybányán. (Archaeologiai Értesítő 1889.) A hazai iskolázás történetéhez. (Könyvszemle, 1889.) Mátyás király leveles könyve a gr. Khuen-Héderváry-család könyvtárában. (U. ott, 1891.) Bonfini másolójának czímeres levele. (U. ott, 1891.) I. Ulászló korabeli czímeres levelek. (Turul, 1891.) Zsigmond király és Velenceze összeköttetéseinek történetéhez. (Századok, 1891.) Olaszországi történelmi kutatások. (Századok, 1891. és 1892.) A somkerei Erdélyi-család 1415. évi czímereslevele és nemzedékrendje. (Turul, 1892.) A nagybányai Szent-István-templom. (Arch. Értesítő 1892; külön kiadásban is) A boroszlói levéltári lelet magyar vonatkozásai. (Könyv Szemle, 1892/93.) A berlini udv. könyvtár szakrendszere. (U. ott, 1894.) A thorni Corvin-kódexről. (U. ott, 1894.) A Garázda nemzetség czímereslevele. (Turul, 1894.) Pyber Benedek czímereslevele 1476-ból. (U. ott, 1894.) Barrwy Simon czímeres levele 1417-ből. (U. ott, 1894.) Mátyás király levelezése a római pápákkal. (Vatikáni magyar okirattár. 1. sor, VI. kötet.) Hunyadi Korvin János élete. (Történelmi Életrajzok. 1894.)

SZATHMÁRY GYÖRGY-öt *levelező* tagnak ajánlja **Szent-láray Jenő** lev. tag. Szathmáry György m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteri tanácsost, a M. Tud. Akadémia II. osztályának *levelező* tagul melegen ajánlom. Negyedszázados termékeny irodalmi munkásságának érdemeit részemről főkép a magyar történettudomány szempontjából méltányolom. Dolgozatai, még azok is, melyek szorosan véve nem történelmi vonatkozásúak, oly gazdagok jelesül kulturtörténeti adatokban, hogy hazánk újabbkori története azokat figyelmen kívül nem hagyhatja. Kiemelem különösen a «Nemzeti állam és népoktatás» című önálló művét (Budapest, 1892.), mely egymaga is érdemesíti őt az Akadémia elismerésére. Történelmi érdekű kiválóbb tanulmányai közé tartoznak: «Dél-Magyarország közművelődési, nemzeti és ethnographiai szempontból»; «Az erdélyi részekről közművelődési, néprajzi és közgazdasági szempontból»; «A magyar határmegyék kulturai, társadalmi és nemzeti szempontból». Szathmáry eddigi sokirányú, széleskörű munkássága, edzett kitaró munkaereje és a magas eszmekör, a melyben mozog, elegendő biztosítékot nyújtanak arra, hogy megválasztása esetén annál lelkesebb és gyümölcsözőbb munkásságot fog kifejtteni s Akadémiánknak hasznára és dicséretére leend.

Dr. **SZENDREI JÁNOS**-t az orsz. régészeti és embertani társulat titkárát *levelező* tagul ajánlja Bárány **Nyáry Jenő** t. tag. Szendrei irodalmi működése s művei egyenként fel voltak már sorolva Pulszky Ferencz által korábbi ajánltatásában, valamint általam is tavali ajánltatásakor. Ez alkalommal tehát tevékenységének csak főbb voná-

sokban való vázolására szorítkozom s őt mint a régészeti és történelmi szakok ernyedetlen s egyik legbuzgóbb munkását, a ki 20 év óta szakadatlanul működik szakirodalmunk terén, újból is melegen ajánlom a Tekintetes Akadémia figyelmébe. Nagyobb művei: A képzőművészet remekei 4 folio kötet magyar-, német- és lengyel nyelven 1882—1886. Miskolcz város története és helyirata 1886—1890. Borsodmegye ős telepei 1884. Orsz. magyar történeti ötvösműkiállítási emlék 1884. Dürer Albert élete és művészete 1885. Catalogue descriptif et illustré de la Collection de Bagues Paris 1889. A gyűrű 1890. Magyar díszítmények 1891. Magyar viseletképek czímeres leveleinkben 1892. Magyar hadtörténelmi emlékek a külföldi múzeumokban 1895. (Sajtó alatt.) Ezekon felül az «Archaeologiai Értesítő», a «Turul», «Századok», «Had-történelmi közlemények», «Művészi Ipar», «Történelmi tár» stb. folyton közlik dolgozatait. 1890-ben a közoktatásügyi kormány megbízásából hosszabb külföldi utat tett a magyar hadtörténelmi múzeum érdekében, mely alkalommal Felső-Ausztria, Németország, Franciaország, különösen Páris és Belgium múzeumait tanulmányozta. Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás történelmi csoportjának egyik legjelentékenyebb csoportját, a hadtörténelmi csoportot rendezti, két év óta szakadatlanul kutatva, úgy a kül mint a belföldön. Legutóbb e célból Vámbery Ármin kíséretében Konstantinápolyba küldetett, hol a török császári kincstárt tanulmányozta át, magyar hadi emlékeket véve jegyzékbe. Szendrei titkárja a «Műbarátok» körének s mint ilyen irodalmi és művészeti viszonyainkkal állandóan foglalkozik s jelentékeny eredményeket mutat fel. Ezenkívül tagja a M. Tud. Akadémia archaeologiai és hadtörténelmi Bizottságainak, a Műemlékek orsz. bizottságának rendes tagja, a Magyar történelmi, Heraldikai, genealogiai és néprajzi társulatok ig. választmányi tagja stb. Mindez mutatja, hogy mily buzgalommal vesz részt a tudományos mozgalmakban. A lefolyt évben számos régészeti ásatást és fölolvastást tartott s általában egész életét valóban a hazai tudományosságnak szenteli. Eddigélé hat ízben volt ajánlva, a mi bizonyára azt mutatja, hogy évek óta nagy és eredménydús tevékenységet fejtett ki. **UGYANÓT** ajánlja **Myskovszky Viktor levelező** tag. Van szerencsém Dr. Szendrei Jánost, a Magyar Tud. Akadémia archaeologiai Bizottságának tagját, az országos embertani és régészeti társulat éveken át sikerrel és odaadással működő titkárát, műtörténeti és archaeologiai tudomány szakmánk buzgó művelőjét, Akadémiánk II. oszt. B) alosztályában *levelező* tagul tisztelettel ajánlani. Hivatkozva a mult évi ajánlásom alkalmával elősorolt számos archaeologiai műveire és cikkeire, újabb időben rendkívüli nagy tevékenységet fejtett ki a millenniumi történelmi kiállítás rendezése és anyaggyűjtése érdekében, nem csak a bel-, de a külföldön is. — Így konstantinápolyi kiküldetésének már eddig is nagy horderejű eredményei vannak. — Továbbá nagy és sikeres tevékenységet fejtett ki az ásatásokban, melyeket mint a régészeti társulat titkára, az egész országra kiterjedőleg rendezett.

WOSINSZKY MÓR-t *levelező* tagnak ajánlja **Hampel József** r. tag. Van szerencsém Wosinszky Mór szegszárdi plébánost a M. Tud. Akad. II. osztályának történeti alosztályába *levelező* tagnak ajánlani. A prae-historikus archaeologia körében szerzett tudományos érdemeinél fogva már a közelmúlt években is többször volt akadémiai tagságra ajánlva és most annál inkább újítom meg az ajánlást, mert érdemeinek hosszú sorát kitartó szorgalommal, a legutóbbi években is számos becses szak-tudományi értekezés közzététele által gyarapította, miként az idecsatolt bibliographiai lajstromból kitűnik. Munkáinak lajstroma a következő:

1. «Leletek a lengyeli őskori telepről.» I. kötet Budapest 1885, kiadja a M. Tud. Akadémia Archaeologiai Bizottsága. 4. r. 50. l. V. térképpel és 231 ábrával. Birálva dr. Ortway Tivadartól a «Századok» 1886. XX. évf. VI. füz. 529—532. és az «Archaeologiai Értesítő VI. köt. 184. l.
2. «Leletek a lengyeli őskori telepről» II. kötet, kiadja a M. Tud. Akadémia Archaeologiai Bizottsága 4. r. 167 l. és 202 ábrával.
3. «Das praehistorische Schanzwerk von Lengyel, seine Erbauer und Bewohner» I kötet. Pulszky Ferencz előszavával. Budapest 1888. 69 l. V. térkép s 180 ábrával.
4. «Das praehistorische Schanzwerk von Lengyel» II. kötet. Budapest 1890. 221 lap és 382 ábrával.
5. «Das praehistorische Schanzwerk von Lengyel» III. kötet. Dr. Virchow Rudolf és Deininger Imre értekezéseivel. Budapest 1891. 291 lap.
6. «Etrusk bronzedények Kurdon». Megjelent az «Archeologiai Értesítő» 1885. 73—85. l. 13 ábrával.
7. «Etruskische Bronzegefässe in Kurd» megjelent az «Ung. Revue» IV. f. VI. évf. 309—322. l. s külön lenyomatban is. Budapest 1886. 13. ábrával. Birálva dr. Hoernes M. által a «Mittheil. der Anthrop. Gesell. in Wien» 1886. XVI. köt., májusi füz. és dr. Virchow Rudolf «Verhandlungen der Berliner Anthropologischen Gesellschaft» 1886 valamint «Matériaux pour l'histoire primitive et naturelle de l'homme» Paris 1888. 8. «A lengyeli praehistoricus sáncz és lakói». Megjelent az orsz. rég. és embertani társulat 1879—1885. évkönyvében. Azonkívül külön lenyomatban is. Budapest 1886. 10 ábrával.
9. «Legújabb régészeti ásatásaim Tolna megyében», megjelent az «Arch. Értesítő» V. kötetében.
10. «A lengyeli ásatások 1887-ben», megjelent az «Arch. Ért.» VII. kötetében.
11. «A kölesdi őskori lelet», Arch. Ért. 1889. IX. köt. 1 számában.
12. «A lengyeli ásatások 1888-ban», Arch. Ért. 1889. 13. «A hasogatott kőszerszűk néhány ritkább alakja», Arch. Ért. 1890. áprilisi füzetében, 56 ábrával.
14. «A nagy-mányoki népvándorláskori sírlelet», Arch. Ért. 1890. decz. füzetében, 23 ábrával.
15. «Ráczegresi leletek», Arch. Ért. 1891. febr. füzetében, 19 ábrával.
16. «Az őskorszak zsugorított helyzetű temetkezése». Felolvasatott a M. Tud. Akadémia 1890. decz. 8. ülésén.
17. «Funde und Bestattungsweise in Lengyel», «Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien» 1889. XIX. köt.
18. «Les Analogies entre les fouilles de Lengyel et celles de la Grèce et de l'Asie-mineure». Felolvasatott Párisban a «l'Academie des Inscriptions»-ban s a párisi anthropologiai társulatban

1889. 19. «Die Wallburg von Kölesd», 3 táblával. 20. «Bonyhád vidéki bronzlelet», Arch. Ért. 1890. febr. füz., 144 ábrával. 21. «L'attitude repliée des morts aux temps préhistoriques», Paris 1891. 32 lap. 22. «Riviere E.: L'Antiquité de l'homme dans les Alpes-Maritimes». Bírálát. Arch. Ért. VII. kötetben. 23. Baron de Baye. «L'Archéologie préhistorique» Bírálát. Arch. Ért. 1888. VIII. kötetben. 24. Siret: «Les premiers âges du métal dans le sud-est de l'Espagne». Bírálát. Arch. Ért. 1888. VIII. kötetben. 25. «Óskorszaki kagyló-ékszerek» Arch. Ért. 1891. ápr. füzetben, ábrákkal. 26. «Praehistorikus talpcsöves edények», Arch. Ért. 1891. 27. «Ásatások Gerjenben», Arch. Ért. 1891. ábrákkal. 28. «Kaposvölgyi népvándorláskori üst», Arch. Ért. 1891. ábrákkal. 29. «Gerjeni ásatások 1891-ben», Arch. Ért. 1892. ábrákkal. 30. «A harci földvár», Arch. Ért. 1892. 31. «Az abaligeti cseppkőbarlang és a közelében levő római kori sírhalmok», Arch. Ért. 1892. 32. «Óskori agancs és csonteszközök», Arch. Ért. XIII. kötetben. 33. «A lengyeli telep csi-szolt kőeszközei s azok készítési módja», Arch. Ért. XIII. kötetében ábrákkal. 34. «A gerjeni ásatások 1892-ben», Arch. Ért. XIV. kötetében ábrákkal. 35. «A várasdi népvándorláskori sírmező», Arch. Ért. XIV. kötetében. 36. «Alsó-nyéki ásatások», Arch. Ért. XIV. kötetében ábrákkal. 37. «A czikói népvándorláskori sírmező», kiadja a M. Tud. Akadémia Archaeologiai Bizottsága. Terjedelmes nagy dolgozat, igen sok ábrával (Arch. Közl. XVII. köt.) 38. «Tolna vármegye a honfoglalás előtt», két vaskos kötetre terjedő munka néhány hónap alatt kerül sajtó alá. 39. «A závodi népvándorláskori sírmező», kéziratban már beadott. Megjelent még tőle több kötet szépirodalmi munka s számos egyéb apró dolgozat.

Dr. **KNIES KÁROLY**-t *külső* tagnak ajánlja **Kautz Gyula** r. tag. Tekintettel hírneves volt külföldi tagtársunknak, Roscher Vilmos lipcsei egyet. tanárnak elhalálzására s egyáltalában arra, hogy Akadémiánk a külföld államtudományi és közgazdaságszaki jelességei közül igen keveset tisztelt soraiban, alulírott külföldi tagul ajánlja Dr. Knies Károly heidelbergai egyetemi tanár urat, belső titkos tanácsost, a közgazdaságtan, statisztika és államtan egyik elsőrendű képviselőjét és kitűnőségét; a kinek kiváló tudományos érdemei közé tartozik, hogy a negyvenes évek végén a statisztika modern értelemben való tud. felfogására és művelésére nézve az alapokat megvetni segítette; «Politische Oekonomie nach geschichtlicher Methode» cz. (1853. s új kiadásban ismételve megjelent) szellemes, széles tudományosságot és kombináló tehetséget eláruló művében az úgynevezett történelmi-ethikai iskola egyik alapítójává lett, s mint tanár és országgyűlési r. alelnök, ezen irányban is általánosan tisztelt és nagyrabecsült névnek örvend. — Úgy hiszem, hogy a tudományos világ e kitűnősége Akadémiánknak is dicsőre válnék.

A III. A) ALOSZTÁLYBA :

KÖVESLIGETHY RADÓ, egyet. tanár urat ajánlja Konkoly Miklós t. t. Már a mult évben voltam hátor a tek. Akadémiának dr. Kövesligethy Radó egyetemi r. k. tanárt *levelező* tagnak megválasztására ajánlani, azonban 1894-ben Kövesligethy nem volt szerencsés a tek. Akadémia szótöbbségét elnyerhetni, miért is a már mult évben elősorolt érdemeinél fogva Kövesligethyt újból bátorkodom a tek. Akadémia becses figyelmébe ajánlani, hogy őt mint levelező tagot a III-ik osztályba megválasztani sziveskedjék. Kövesligethy megválasztásával az Akadémia egy rendkívül munkás tagot fogad kebelébe, miért is őt újból a legmelegebben ajánlom.

SCHULEK FRIGYES akadémiai építőművészt, a m. k. orsz. mintarajziskola és rajztanárképző rendes tanárát *levelező* tagúl ajánlja Liphay Sándor l. t. A budavári Nagyboldogasszonyról címzett főgyház újjáépítésének befejezése alkalmából van szerencsém annak jeles vezető építészét, Schulek Frigyes levelező tagúl való megválasztásra ajánlani. Schulek Frigyes a művészt a tudóssal egyesíti magában; minden alkotása mélyreható gondolkozás és tanulmányozás eredménye, a nélkül, hogy ez művészi génusza szárnyalását megsibbasztaná. Jellemző reá nézve, hogy elkerülve a jövedelmező foglalkozás útját, soha sem állott be az ú. n. gyakorló építészek sorába, hanem mindig csak eszményibb feladatok után törekedett, a melyek körül azután valóban el nem évülő érdemeket is szerzett. Építőművészi pályáját Schmidt Frigyesnek, a bécsi Szt.-István dóm hírneves építésének oldalán kezdte meg és ennek megbízásából végzett munkálatai révén a külföldön is csakhamar oly feltűnést keltett, hogy már a hetvenes évek elején meghívták az Ulm-i münster kiépítésének vezetésére. Tudását és tevékenységét hazájának kívánva szentelni, szivesebben elfogadta az «Orsz. minta rajziskola és tanárképző» tanári állását és mellett intensív működést fejtett ki a «Műemlékek orsz. bizottságában», a melynek tagja és építészé lett. 1873-ban megbízták a visegrádi Salamon-torony s egyidejűleg a budavári főgyház helyreállításával. A Salamon-torony munkája, hét évi vergődés után, mely idő alatt az állam anyagi támogatása végkép kimerült, félbeszakadt: de a budavári főgyház munkáját sikerült Schuleknek — két évtizeden át folytatott óriási küzdelmek árán — diadalmas befejezésre juttatni. S itt ő valóban nemcsak építőművészeti, hanem a szó igaz értelmében tudományos működést is fejtett ki, a mennyiben az egész helyreállítás, alapos kutatások nyomán és szigorú hűséggel a régiek szellemében történt úgy, hogy a megújított épület tényleg megtestesült műtörténetnek mondható. Másik jelentékeny műszaki alkotása a szegedi református templom, nem méreteinek dolgában, hanem építőművészeti szem-

pontból, mert ez alkotásával a református templom típusát teremtette meg s vele tényleg iskolát alapított. Irói tevékenységének nagy része azon tanulmányokba van letéve, a melyeket az «orsz. műemlékek bizottságának» megbízásából készített; ilyenek t. k. a deákmonostori, csötörtöki, lébenyi, jáki, zsámboki és számos más vas- és zalamegyei román korbelti templomokról, a budavári ú. n. Mátyás-templom, a kis-szebeni, szepes-olaszai, szepes-szombati, felkai, lőcsei, keszthelyi templomokról, valamint a kassai és pozsonyi dómokról, továbbá az árvai, körmöczbányai, visegrádi és vajdahunyadi régi várakról és legutóbb a lőcsei városházáról írt tanulmányai. Ez értekezések közül különösen kiemelendő a Vajda-Hunyadra vonatkozó, mely e régi várnak teljes műszaki monografiáját tartalmazza és valóban sajnálandó, hogy kedvezőtlen viszonyaink miatt e műnek tervezett kiadása is meghiúsult és hogy számos más társával az aktákban eltemetve, közkinccsé nem válhatott. Az a kevés, a mi Schulek Frigyes irói működéséből napvilágra juthatott, bármely nemzet irodalmának dicséretére válhatnék. Ilyen például — csak a fontosabbakra szorítkozva — a református templom általa teremtett típusának megokolt ismertetése az «Építő-Ipar» című műszaki hetilapban; továbbá «A budavári főegyház környékének rendezése és Szt.-István király emlékének kérdése» című és a M. Mérnök- és Építész-Egylet Közönlönyében megjelent pályanyertes értekezése; valamint «A budavári főegyház környékének rendezése és a millenium» című dolgozata, mely ugyancsak a Mérnök- és Építész-Egylet Közönlönye hasábjain lett közzétéve. Mindezek alapján Schulek Frigyes, a ki különben már 1890 óta kültagja Akadémiánk archaeologiai Bizottságának, véleményem szerint teljesen kiérdemelte azt az elismerést, hogy levelező tagjaink sorába megválasztassék.

A III. B) OSZTÁLYBA.

Dr. **BÓKAI ÁRPÁD** urat ajánlja **Högyes Endre** r. t. Dr. Bókai Árpádot, a budapesti egyetem orvosi karán a gyógyszer-tan ny. r. tanárát, ismételve bátorkodom a M. T. Akadémia III. osztályának *levelező* tagjává ajánlani. Bókai tanár intensív irodalmi működését megelőző ajánlásaim alkalmával volt szerencsém a M. T. Akadémia előtt kifejtteni. Ezen az alapon a III. osztály a múlt évi választások alkalmával meg is tisztelte őt bizalmával. Mídon irányában e bizalom megújítását kérem, bátor vagyok egyszersmind jelenteni, hogy a múlt évi ajánlás ideje óta tőle ismét több rendbeli irodalmi dolgozat és vállalat látott napvilágot. Legkimagaslóbb ezek között a «Belgyógyászat kézi könyve» melyet Kéli és Korányi tanárokkal együtt szerkesztenek, mely nagy gyűjtőmunka korszakot fog alkotni a magyar orvosi kör- és gyógytani irodalom történetében. **UGYANÓT** ajánlja **Mihalkovits Géza** r. tag. A III. osztály természetrajzi alosztályába *levelező* tagúl való

megválasztásra van szerencsém dr. Bókai Árpád egyetemi ny. r. tanárt ajánlani, illetőleg a tavali ajánlatot megújítani. Nevezettnek irodalmi érdemei a harmadévi ajánlás alkalmával részletesen felsoroltattak; e jegyzék áttekintése után még annak is, a ki azon tudományzakban, a melyet dr. Bókai Árpád nálunk képvisel, tájékozatlan, azon meggyőződésre kell jutnia, hogy érzékeny mulasztás követetnék el az által, ha dr. Bókai Árpád az ideai akadémiai választások alkalmával szóba nem jönne. A gyógykezeléseknek alapját tevő gyógyszerismerés és hatástani tudományok bűvárlati vizsgálatokra rendkívül tág tért nyitnak, a melyek önmagukban egy saját módszerekkel dolgozó tudománynak az összegét teszik, s ennek a fontos tudománynak bold. Balogh Kálmán akadémiai r. tag elhunytá óta a III. osztályban nem volt képviselője. Dr. Bókai Árpád tudományos törekvéseit és alapos irodalmi közleményeit a bel- és külföldön az illetékes körök élénk érdeklődéssel követték és elismeréssel fogadták; részünkről csak örömmel kell fogadni azt, hogy ez a tudományos tevékenység évről-évre fokozódik. Tanúskodik arról az ajánlott által megindított és szerkesztett «Magyar orvosi Archivum» érdekes cikksorozataival, melyek német nyelven is közöltek, továbbá az is, hogy a Magyar Lexicon orvosi részének szerkesztését magára vállalta, a mivel a hazai közművelődés ügyének elismerésre méltó szolgálatot tett. Ez érdemek azonban a jelen alkalommal csak másod sorban jönnek tekintetbe és inkább annak az igazolására említendőek meg, hogy dr. Bókai Árpádnak a saját szakmája művelésén túl is van érzéke hazai kulturális mozgalmak iránt, és azoknak ellátására megvan a nagy munkaereje is. Mindezekre való tekintettel bőven indokolt dr. Bókai Árpád egyetemi ny. r. tanárnak az ajánlása és beválasztása a M. Tud. Akadémia levelező tagjai közé.

Gróf **HALLER BÉLA** urat ajánlja **Entz Géza** r. t. Gróf Haller Béla bölcsészettudor, ez idő szerint a heidelbergi egyetemen az állattan magántanára, a zoológia lelkes és hivatott művelője, a mellékelt irodalmi jegyzék tanúsága szerint 1881-től kezdve szakadatlanul foglalkozik zoológiai bűvárlatokkal. Specialis bűvárlásának területét kiválólag a lágytestűek (Mollusca) finomabb anatómiája képezi s e kevesektől mívelt téren a tudományt előbbre vivő alapos dolgozataival méltán érdemelte ki úgy a hazai, mint a külföldi szakkörök osztatlan tiszteletét. A tudomány körül szerzett érdemeinek elismeréseül van szerencsém ezennel gróf Haller Bélát Akadémiánk *levelező* tagjának ajánlani. Munkáinak sora a következő: «Zur Anatom. von Luvarus imperialis, Ref.» i. d. vergl. physiol. Studien a. d. Küste d. Adria von Krukenberg. II. Abth. 1881. Heidelberg. «Zur Kenntnis d. Muriciden.» Denkschrift. d. Wiener Akademie. Math. naturwiss. Cl. Bd. XLV. 1882. «Die Organisation d. Chitonen der Adria» I., II. Th. Arb. d. zool. Inst. z. Wien Bd. IV., V. 1882, 1883. «Untersuchungen über marine Rhipi-

doglossen » I., II. Th. Morphol. Jahrbuch Bd. IX., XI. 1883, 1885. «Beiträge zur Kenntniss der Niere der Prosobranchier.» Ebenda Bd. XI. 1885, «Beiträge zur Kenntniss der Nerven im Peritoneum von Doris tuberculata, Lam.» Arb. a. d. zool. Inst. i. Wien, Bd. V. 1884. «Ueber das blaue Hochzeitskleid des Grasfrosches.» Zoolog. Anzeig. Bd. VIII. 1885. «Ueber die sog. Leydig'sche Punktsubstanz im Centralnervensystem.» Morphol. Jahrb., Bd. XII. 1886. «Die Textur des Centralnervensystems höherer Würmer.» Arb. a. d. zool. Inst. zu Wien. Bd. VIII. 1889. «Ueber das Centralnervensystem, insbesondere über das Rückenmark von Orthogoriscus mola.» Morph. Jahrb. Bd. XVII. 1891. «Die Anatomie von Siphonaria gigas, Lers.» Arb. a. d. zool. Inst. zu Wien. Bd. X. 1892. «Beiträge zur Kenntnis der Placophoren.» Morphol. Jahrb. Bd. XXI. 1894. «Die Morphologie der Prosobranchier, gesammelt auf einer Erdumsegelung durch d. k. italienische Corvette Vettor Pisani.» I., II., III., IV. Th. Morphol. Jahrbuch, Bd. XIV., XVI., XVIII., XIX., 1889, 1891, 1892, 1893. «Studien über docoglosse und rhipidoglosse Prosobranchier, nebst Bemerkungen über die phyletischen Beziehungen der Mollusken unter einander.» Leipzig (W. Engelmann) 1894. «Betrachtungen über die Niere von Oncidium celticum. Cav.» Verhandl. d. Naturistor. Med. Vereins zu Heidelberg. N. F. Bd. V. 1894. Adatok a központi idegrendszer szövettani ismeretéhez. Előterjesztett az Akadémia III. osztályának 1894. október 22-ikén tartott ülésén. Megjelent a Math. Term. Tud. Értesítő 1895. évi első füzetében.

ISTVÁNFFI GYULA dr., M. N. Múzeumi növénytári őrt és m. k. tudományegyetemi magántanárt *levelező* tagnak ajánlja **Kanitz Ágost** lt. Dr. Istvánffi Gyula több mint tizenöt év óta működik irodalmilag a növénytan terén. Dolgozatainak nagyobb része olyan, a mely beható, finom és némelykor nagyon is fárasszó vizsgálatok eredménye; ezek jórészt a növények finomabb berendezésére vonatkoznak, vagy pedig az alsóbb rendű növények pontosabb ismeretét vizsik elébbre. Azonkívül a növénytanak népszerűsítése körül is érdemeket szerzett Istvánffi, mind cikkei, mind előadásai által. A tisztán tudományos úton elért eredményeket nem egyszer a gyakorlati élet érdekében értékesei; így midőn a fém- és papírpénz-nemeken előjövő apró organismusokról, a vízvezeték növényzetéről, a halak táplálkozásáról szól. Mycologiai és a hazai gombák ismerete körüli sok évi fáradozásáról, miután elébbi ajánlataim alkalmával azokat már méltattam, újlag nem kívánok nyilatkozni. Irodalmi működését is csak annyiban akarom megemlíteni, hogy az eddig sajtó útján közölt kisebb-nagyobb értekezéseinek száma 98-ra megy fel, a melyek jórészt magyar vagy latin nyelven jelentek eredetileg meg, de vannak olyanok is, a melyek először németül, francziául vagy angolul irattak. A histologiai és az alsóbb rendű növényekre vonatkozó dolgozatok Európában, de tengeren túl kiadott munkákban és értekezésekben is

czítálva és feldolgozva vannak; az utóbbi kategóriába esők közül nem egy az illető tengerentúli országokra nézve alapot vető munkának bizonyult. Ezek alapján bátorokodom dr. Istvánffi Gyulát megválasztásra ajánlani.

TORMAY BÉLA urat ajánlják *levelező* tagnak **Thanhoffer Lajos** és **Bedő Albert** levelező tagok. Alólirottak mint már többször, az idén is ajánljuk Tormay Béla ministeri tanácsos urat, a jeles gazdasági író *levelező* tagságra, meggyőződve lévén arról, hogy benne a harmadik osztály buzgó munkást nyer. Tormay úr. miként ez munkáinak idecsatolt jegyzékéből is kitűnik, tiszteletteljes véleményünk szerint minden tekintetben érdemes arra, hogy a M. T. Akadémia tagjai sorába iktassa. Lófogtan 1861, Az állattenyésztés 1871, Gazdasági lótenyésztés (pályamű) 1872, A falusi lótenyésztő 1873, Állattárlatok Bécsben 18 4, Állattenyésztési füzetek 1876, A szarvasmarha és tenyésztése (három kiadást ért) 1877, Franciaország állattenyésztése 1879; Kalauz (három kiadást ért) 1882. Nádudvari uram vasárnapi beszélgetései 1885, A tenyészállatok tárlatai az országos kiállításon 1886, Elbeszélés a régen multból 1887, A fölnevelés 1889, Nádudvari uram az állategészségügyi törvényről 1889, Az átörökítésről 1890, A sertéskérdés egy fontos részlete 1891., A mezőgazdát is érdeklő néhány városi ügyről 1891. A legfontosabb húsfélék mozgalma 1892. A lóhús kiméréséről 1893, Elmékedés a mezőgazdasági egyensúlyról 1894. Általános állattenyésztéstan 1895. **UGYANÓT** ajánlja **Galgóczy Károly** levelező tag. Csatlakozom **Thanhoffer Lajos** r. és **Bedő Albert** l. tag urakhoz, a kik **Tormay Béla** földművelésügyi ministeri tanácsos urat a M. Tud. Akadémia III. B.) osztályában *levelező* tagúl ajánlják. Irodalmi munkásságát az előttem ajánlók már terjedelmesen feltüntették. Oly sorozata az, kivált az állattenyésztés és állatgyógyászat terén, a tudomány mai színvonalán álló, alapos szakmunkásságnak, a melyért való kitüntetés Akadémiánknak is díszére válik. De **Tormay**nak nemcsak az irodalom, hanem a tanügy terén is vannak érdemei. A debreczeni m. kir. gazdasági tanintézetnél, mint annak felállításakor első igazgató tanára tüntette ki magát. Onnan a központra hozatván át, s itt a m. kir. állat-gyógyintézet élére állítatván, az a mostani állatorvosi akadémiaivá az ő igazgatósága alatt fejtett. Innen bevonatván a földművelési ministeriumba, ott is, mint ministeri tanácsos, egy részben a tudományos ügyek élén áll. Szaktudományát, különböző birálatoknál, Akadémiánk is vette már igénybe. Mind oly tények, a melyek **Tormay**t az akadémiai tagságra sokképen érdemesítik. Ajánlom őt a B) osztályban most üresen álló 8 lev. tagság egyikére.

Dr. **VOGEL HENRIK** urat *külső* tagúl ajánlja **Konkoly Miklós** t. tag. Már a mult évben hátor voltam a tekintetes Akadémiának dr. **Vogel Henrik** k. tanárt, a potsdami csillagda igazgatóját,

az astrophysika megteremtőjét külső tagnak megválasztás végett ajánlani, azonban a mult választás alkalmával Vogel nem lehetett szerencsés a tek. Akadémia többségét megnyerhetni, miért is a már mult évben felsorolt érdemeinél fogva Vogel^t újból bátorkodom a tek. Akadémia becses figyelmébe ajánlani, hogy őt mind kültagot a III-ik osztályba megválasztani sziveskedjék. Nem tartom feleslegesnek megjegyezni, hogy Vogel nem úgy érez hazánk iránt, mint sok honfitársa, mert ő jó barátunk s el-ellátogat Magyarországra is, s arról mindig a legkellemesebben emlékezik vissza. Vogel, ha a tek. Akadémia többségét megnyerheti, okvetlen díszére fog válni Akadémiánknak.

KULCZÝNSKI ULÁSZLÓ urat *külső* tagúl ajánlják: **Horváth Géza** és **Entz Géza** r. tagok. Van szerencsénk Kulczýnski Ulászló^t, a krakkói Tudományos Akadémia levelező tagját, ugyanezen Akadémia physiographiai bizottságának titkárát és zoologiai osztályának elnökét, krakkói gymnasiumi tanárt, az osztrák vallás- és közoktatásügyi minister külön megbízásából több év óta a gazdasági állattannak a krakkói egyetemen előadó tanárát, külső tagnak ajánlani. Arra, hogy az Akadémia e választással megtisztelje, Kulczýnski nemcsak azzal szerzett érdeme^{ket}, hogy az araneológiának ez idő szerint egyik legkiválóbb és legjelesebb művelője, ki a tudományt már eddig is számos tudományos értékű irodalmi művel ajándékozta meg, hanem még inkább azzal, hogy Magyarországnak tátravidéki részeit araneologiai tekintetben már évek óta behatóan kutatja és ismerteti, különösen pedig azzal, hogy legújabbán dr. Chyzer Kornél tagtársunkkal együtt hazánk Aranea-faunáját dolgozza fel, mely munkálata épen Akadémiánk kiadásában lát napvilágot s immár annak megjelenése is bevégeződik a sajtó alatt levő II. kötet^t. Akadémiánk e választással Kulczýnskinak, ki hazánk^{nak} Lengyelországgal szomszédos részeit többször felkereste s araneologiai irodalmi műveit a helyszínén gyűjtött adatokkal, a magyarországi természeti viszonyoknak ismertetésével gazdagítva bocsátotta közre, hazánk faunájának kutatása és ismertetése körül szerzett érdemeit ismerné el, egyszersmind díszesítené külső tagjainak sorát egy szakmájában első rangú tudóssal, kinek érdemeit világhírű szaktársai, egy Thorell, Cambridge, Koch és Simon, műveikben kitüntetőleg elismerik. Akadémiánk alapszabályainak 17. §-a szerint a külső tagok azon nem magyarul író tudósok sorából választandók, kik vagy a tudományosság körül érdemeik által hírt szereztek, vagy Magyarországot vagy az Akadémiát közelebből érdeklő munkával, az Akadémia különös kitüntetésére méltókká lettek. Minthogy pedig Kulczýnski Ulászló krakkói tanár tudományos munkásságával az alapszabályokból idézett fentebbi feltételeknek minden tekintetben megfelel, ismételve melegen ajánljuk őt külső tagnak.

